Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

Серлало

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз * ШОАТТА, 12 МАЙ, 1990 ШУ. * № 56 (7870). * Мах 3 кеп.

Яхьа дневник

ЛаьрхIар кхоачашду

Пятилетка дIададахача шерашка шоай балха тIа нийслуш хинна кхоачамбоацараш дIа а даьха, шоай кхоачамехи таронехи бизза пайда нийбеш къахьег карарча шера ГI. Ахриева цIерагIча Назрановски «Электроинструмент» завода машинашъераша. Цар цIенхаштта чIоагIъяьй къахьегамеи исполнительски дисциплина, бизза пайда нийбу балха хаьанахи производственни мощностехи. Цудухьа толамца кхоачашдеш хьабоагIа уж шоашта хьалхашка латта декхараш. Товарни продукци арахецара бiъ бетта план 104 процент кхоачаш а яь, планагIа лаьрхIачул тIех цар арахийцай 388 эзар сома маьха тайп-тайпара продукци. Къахьегама овсарле лакхъяра задани цу юкъа 101 процент кхоачашъяьй предприяте коллективо. Шийн потребителашта продукци лоаттаяра дола договорни декхараш а дизза кхоачашдаьд цо дIабахача бiъ бетта. Арахецача продукцега дIабода мах планагIа лаьрхIачул лохбарах, бийдал, металл, электроэнерги, кхыйола материалаш кхоярах укх шера предприяте машинашъераша паччахьалхенна баь пайда цхьа миллиони 100 эзари сом да. Из хул планагIа лаьрхIачул совгIа 70 эзар сом.

Пятилетка тIеххьара шу доладелча денз завода цехашта юкъе яьржача яхье хьалхара моттиг дIа ца хецаш хьайоагIа Цуров Батарбика кулгалдеча литейни цеха коллектив. Цхьаккха бутт дIабахийтабац цо шеттIаийца декхараш тIеххкоачаш ца деш.

* * *

Вай республикерча халкъа эша товараш арахецача производственни объединенешта юкъе эггара йоккхагIа лоархIачарех цаI я Нохч-ГIалгIай «Силуэт» яхача производственни объединене коллектив. Цо тIагIертта къовсам лоаттабу ше арахеца товараш беттагара беттага дукхагIа хилийтара, уж дикагIа хилийтара, цар ассортимент шеръяра. Цу даькъе дика кайоалаш къахьег объединене болхлоша шийтталагIча пятилетка тIеххьарча шера. Товарни продукци арахецара бiъ бетта задани 124,1 процент кхоачаш а яь, планал тIех арахийцай цар цхьа миллиони 280 эзари гаргга сома маьха продукци. ХIаьта халкъа эша товараш арахецара паччахьалкхен план 125,8 процент кхоачаш а яь, оттабаьча боарамал тIех хьадаьд уж товараш цхьа миллиони 470 эзари сома маьха.

Самофинансированеи йиззача хозрасчетеи кердача системагIа къахьегача объединене коллективо къаьстта дика тоадаьд карарча шера кхы мел дола технико-экономически хьокхамаш а. Къахьегама овсарле лакхъяра бiъ бетта задани 11,2 процент тIеххкоачашъяьй цо. Хьаеча продукцега дIадодар оттабаьча боарамал кIезигдарах, бийдал, электроэнерги, кхыйола материалаш кхоярах дIабахача бiъ бетта планал тIех 18 эзар сом пайда баьб цо паччахьалкхенна. Шийн потребителашта поставкаш яра дола договорни декхараш а дизза кхоачашдаьд.

Уж толамаш доахача дизза дакъа а лоацаш, объединене цехашта, филиалашта юкъе яьржача яхье хьалхара моттиг яьккхай Хазова Татьяна Федотовна керте латтача трикотажни цехас.

Кхашкара бIаьстан балхаш

Лакхача хьажкIий хьувкъамашца белгалваьннав Наьсаречa «Назрановский» совхоза арендатор Торшхоев Товсолта. ДIадахача шера ший ши бIаь гектар хулача кхай тIара планах боагIа ши хьувкъам нхебир цо.

Ер шу кхы а беркатегIа хила мегаш да цун кхай тIа. Тамаш а яц. ХIанз а хьажкIаш дIае йолаяланза дукха моттигаш я района совхозашка. Бакъда, боамбий мо хоза кIаьдача, хьаьндаьча Товсолта кхай тIа-м юххера хьажкIий фийгий мугIараш дувшаш латт укх деношка.

М. КАРАЕВ.

Автора сурта тIа: арендатор Т. Торшхоев ший кхай тIа.

ЧУЭЦАШ Я НАРСАШ

Дийнахьа минот мукъа ха хилац тIеххьарча хана Грозненски района «Тепличный» совхоза къахьегамхой. ТIатеIIа болх бе безаш ба нарсашта, помидорашта Iунал деш. АрендагIа къахьегача цар дика кхоачашду шоай декхараш. Парникашка сов йIайха хилча форточкаш хьз а дийле чухьа мух кхетийт, нарсий е помидорий кIотарг маьлхаръяха, IажагIлуш латташ бIаргадайча, цу сахьате хий техе, минеральни удобрени тассе дарба дийя дийолийт. Оасарах цIена да кхувш доагIа баьцадараш. ХIаьта къаьстта а нарсаш.

ХIанз балхаш сихдаь чуэцаш я уж. Таханарча дийнахьа Грознерча Горплодоовощторга тикашка дIадхьийтай 3630 центнер нарсаш, е соахка укх хана хинначарел 600 центнер дукхагIа.

Из толам баккхара доккха новкъостал дир Хацаев Iийсас, Рыбина Зинаидас, Идигов Сайд-Эмина кулгалдеча бригадашкарча къахьегамхоша.

С.-М. ЯСУЕВ.

ТIеххьара гектараш

Репортаж

Тхо да Наурски района «Красное Знамя» яхача колхоза ялата хьажкIаш дIаювча кхай тIа. Индустриальни технологех цхьан комплексагIа болх бу кхаш дIадувш боахкачар. Комплекса хьалха йоагIа гербицидаш тохаш йола агрегат. Шорала нийс метр дIатох цо гербицидаш. Царна лаьтта тIахьокхаш, макхаш доахаш кха нийсдеш ши агрегат лел, хьажкIаш дIаювш — кхы а кхоъ. Сийна, IажагIа, цIе, баьццара — бIарг хьоасташ хоза бесаш долаш я тракторашта тIехьатесса техника.

— Из дIа гербицидаш етташ лела агрегат шун рационализатораша яь хургья. Цо санна шорала йоккха моттиг дIалоаца опрыскиватель тхона бIарга мича яйнай, — аьнна хаттар ду оаха.

— БIаргаяйна а хургьяц, — жоп лу совхоза паркома секретара Мишиев Увайса. — Югославера йоалаяь я, тракторашш ца лаьрхIача, тIехьатесса мел йола инвентарь — опрыскиватель, культиватораш, сеялкаш.

ДIахо цо дийцачох гучадаьлар из техника цу кхай тIа мишта кхаьчай. ГIулакх миштад аьлча, укхаза болх бераш ба Къахьегама Сийлен кхоалагIча степена орден лелаеча Бородин Петра кулгалдеча бригадера механизатораш. Цунах шийх къаьстта а дувца доагIа. Коллективо ше хержав из бригадиралла. ХIаьта тамаш а яц. Ткъаь итт шу да механизатор волаш цо болх бу. Цунна дика довз колхоза деррига кхаш. Цудухьа агрономаша хьеха ца дезаш, дика хов мича, маца, малагIа культура дIае еза, лаьтта миштa хьаьнде деза. Из бахьан долаш, хий дехкаш а ца дехкаш а долча боахама моллагIча кхай тIара массе хана планал дикка дукхагIа хьувкъам чубахь цо.

Цхьабакъда, тIеххьарча хана кхаш тоадеш, уж дIадувш, цул тIехьагIа юртбоахама культурашта доал деш а чуэцаш а тIабохийтача низага хьежжа дега тоам беш хилац ялатийна лаьрхIа дIаювча хьажкIий бар. Масала, соахка Бородин Петра ший ялх новкъостаца даггара къахьийгачул тIехьагIа план 32 центнер йолаш хIара гектара тIара 36 центнер мара фуальяьха хьажкIаш чуянзар. Из кIезига хет цунна. Цудухьа соахка гурахьа специалисташца цхьана Бородина техкар тIеххьарча хана хьажкIаш во хIана хьувкъ. Гучадаьлар иштта из массе хана вай мехкарча сортех яраш: «Одесская», «Вир-25», «Вир-45» яхараш дIаювндаь нийслулга. ХIаьта цхьан хана, Югославера фу нийдеш «Кнежа» яхараш кхееш хIара гектара тIара 60 центнерал кIезигагIа йоацаш чуэцар.

— Карара шу долалуш тха колхоза правлене, цунна юкъевоагIаш ва Бородин а, югославашца бувзам тесар. Хьалха, застойни хана, могадеш ца хиннача иштточа цу гIулакха духьале йиц хIанз вай, — дувц дIахо Мишиева. — Оттадаьча договорага хьежжа, тIехьаювзаш йола шоай инвентарь а йоалаеш, шоай минеральни удобренеш, гербицидаш, дIадера фу а дахьаш баьхкар югославаш колхозе апрель бутт болалуш. Цар дош деннад хIара гектара тIара 70 центнерал кIезигагIа йоацаш фуалъяьха хьажкIаш чуя.

— ДIаювраш-м хьагучох шун колхоза болхлой ба. Цу гIулакха раьза бий Югославера хьаший? Кховзткъеи итт центнерал кIезигагIа чуийцача хьажкIех боагIа мах такха безаш ма хургбий уж тIеххьара. ТIаккха механизатораша цар технологех йоаггIача тайпара дIаца йийча, царна зе хила ма тарлой, — ях оаха.

— Югославера тха боахаме венар кхо саг ва — агрономи ши механики. Агроном хьажкIаш дIаера технологена тIахьожам лоаттабеш ва. ХIаьта хIанзалца тха механизатораша баьча балха, 250 гектарах цар хIанзле 210 гектар дIайийнай, из гектара раьза ва, — жоп лу Увайса. — Тамаш е езаш хIама а дац из. ХIана аьлча, цкъа-дале, Бородин ше а волаш хьажкIаш дIаювш боахкараш Николай Хасалиев Iабдул-Хьамид, Лупарев Иван, шозлагI-дале, арендагIа къахьегача царех хIаранена хов тIеххьара эцаргдола ахча кхебаьча хьувкъамах тийша хургдолга. Цудухьа шоаш мел дерма хулла тешамегIа де гIерт уж. Хьалха, нарядаш а язъеш дийнахьа даьчох ахча тийннача хана, санна балха шиъ, кхоъ норма е гIерташ тракторашш даI ма йолхха лехкац хIанз. Болх бу дикала къаьстта тернам тIа а бохийташ.

ХьатIакхоач делкъа ха. Кхача бахьаш машина йоагIа кхай тIа. Шоай агрегаташ дIа а оттаяь, хIама яа Iоховш механизатораш.

Тхона хьатIавоагIа шовзткъеи итт шу даьнна хургвола саг.

— Ер ва-кх тха Бородин Петр а, — хьавовзийт тхона Мишиева хьатIавенар.

— МалагIа пайда боал шоана арендагIа къахьегаш? Югославаша деча новкъостала, хьажкIаш кхеяра цар технологена раьза дий шо? — оаха хьаттача, Бородина аьлар:

Итт шера арендагIа леладе оаха хьанийцача лаьттан, дай тхо мара дац. Цудухьа моллагIа болх ма хулла боккхагIа пайда лургболча тайпара бе гIергаш къа а хьег. Цу гIулакхо толамаш а доахийт. Масала, соахка ялата хьажкIаш кхееш хиннача тха звенорча ворхIнех хIаранена авансах бетта тийннар доацаш, 4,5 эзар сом нийцар, планал совгIа даьккхар тхоайла дийкъача пхиъ-пхиъ тонн ялат кхаьчар. Ялата хIара килограммах нийс-нийс кепиг дIадахар тха из кхедеш. ХIаьта оаха колхоза из дIачуделча тхона 20 кепиг елар килограммах. Цунах кхы тIа а хIараненa цIена пайда — 5,5 эзар сом хилар. Тхо раьза долаш бац тIеххьарча хана хьахула хьажкIий хьувкъам. Цудухьа бийхар оаха новкъостала Югославера юртбоахама къахьегамхой. Царца баь барт шинна оагIонна пайда лургболаш ба. ХIанз оаха дIаювча хьажкIаща, цар мехка хIара гектара тIара бIаь центнер совгIа лу. Цу доазонга нхача дага да тхо укх шера. Ка бола ялат, ялатийна хьажкIаш кхею, доакъар кийчду къаьстта кхо звено яр тха дIадахача шера. Техника къе йоландаь, кхашкара балхаш деш цунца иштта а вешта а шоайла новкъостал де дезаш хулар звенош. Цкъаза ханнахьа из дIа-хьа тела вIаштIехьа а ца доалаш, цхьабараш раьза боацаш моттиг а нийслора. Из бахьан долаш кхоккхе звено вIашагIа а теха, бригада вIашагIъеллар оаха карара шу долалуш. Цудухьа укх шера кхашкара балхаш сихагIа лел. ХIанз тахан оаха дIаювраш тIеххьара гектараш я. Укхаза мел йоахка тракторашш кхоана рапс чуэцаш, цунах сенаж кийчъеш хургья. Планал совгIа хийцца шозза дукхагIа чуя вIаштIехьдаргдолаш дика тIаьннай из.

М. ХАМАТХАНОВ.

ЛОРАДЕ ХIАРА САХЬАТ

Хоза ух Наьсаре укх шера дукхагIа дола бIаьстан денош. Хоза ди аьлча вайна дагаухараш маьлха денош дале а, иштта хоза да бIаьстан йоачана ди а. Нагахьа санна бIаьстан деношу кхоабе, бIаьстан догIо хьувкъам лу.

Лоацца аьлча, ший Iалама суртага диллача — ахархошкахьа озабезам беш, я бIаьсти. Цар хьинар-сухал мара хIама эшац. Иштта хила дезаш а дар из. ХIаьта а, хьалха оаха хоам баьччa тайпара, бIаьстан юххье районе хила доладеннача политически хувцамаша дIалийца хинна наьха уйлаш, теркам хIанз а бокъонца меттa ца бенилга хоалуш да кхашка вахача. НийсагIа аьлча, цу гIулакхо йоаяь хинна къахьегама темп хIанз а меттаянза я. Тамаш а яц. Диззача кхаь дийнахьа сеца лаьттар, масала, «Экажевский» совхоза кхашка техника керда директор хоржача деношка. Уж даь бIаьстан юххьанцара дIайха, гIаьххьа болх кхехка безаш хинна денош. Аз дувцараш-м духхьал цу гIулакха хетаяь хиннача собранешка нах вIашагIбеттабенна денош мара дац. ТIаккха «из харжа, вож харжа» яхаш агитаци еш, дIа-хьа хехкаш, дагабувлаш мел ха яйра!

Иштта дукха ха яйра цу деношка кхыча совхозашка а. Шоаш «говраш тIа багIийсаргба е Iобосса безаргба» ца ховш бола директораш а бацар гота балхаш дагадоагIача (царна дагадаьллар кхыдар дар). хIаьта царга хьежжа мара лохерча звенон хьакимаш а бацар.

Из ца аьлча даргдац тахан районе тIехьадисача гота балхех дувцача хана. ХIана аьлча, юкъ-юкъе йолаеннай хьалхара, хаоттама бехкаш дIатIадехка оазаш.

ГIерта-м гIерт ахархой цу юкъа шоаша йоаяь ха юхаметтаоттае. Из гуш дар майски цIей дездеча деношка а. Масала, 1-ча мая кхашка балха ара ца воалаш цхьаь цаI механизатор висанзар «Назрановский» совхоза Чахкиев Ахьмада кулгалдеча 9-ча бригаде. Цу дийнахьа цар чакхдаьхар шоай 240 гектар хулача коартолий кхай тIа мулаш, цамцадаьккха кийчдаь Iодиллар доакъара буракий ги дIуде деза 25 гектар кха, гербицид техар хьажкIаш дIае езача кхай тIа, вIашагIъеллар хIаьтта бригаде хьаена цIена опрыскиватель. Иштта къахьийгар цу коллективо цIей долча шоллагIча дийнахьа а. Сацийтанзар шоай болх мархаш даьстача деношка а. Цудухьа, хIанззе чакхдаьха баьнаб уж эггара саготагIа дола гота балхаш. ХIаьта царна юкъерча арендатораша Мержоев Сулейма, Бабаниев Хьажмурада, Оздоев Хьамзата кхашкара гота балхаш чакхдаьнна тоъал ха я.

ХIаьта а массанахьа яц района совхозий кхашка къахьегама овсарле иштта лакха. КIезига да укхаза вай дийцар санна дола масалаш. Мая цIей хьатIакхоачача деношкара сурт хьайийцача укх тайпара дар районa совхозашка: ялатийна лаьрхIа 5980 гектар дIаезача хьажкIех дIайийнараш 530 гектар мара яцар, хIаьта силоса лаьрхIа йийнаяцар 715 гектар мара (план 3274 гектар).

Цхьаькха а да белгал ца даьккхача даргдоацаш. Баьцадаараштa Наьсарел къегIа йолаш моттиг яц цхьаннахьа а. Базархоша гаьнна кхычахьара хьатIакхухьачарех бах наьсархой, царгара 3—4 совгIа мах телаш уж хьа а нийдеш. Дукха ха я из проблема укхаза ювца а хIаьта хьаьнача лаьтташка наьсархоша баьцадаараш кхедац, яхаш бехкаш доаха а. Бакъда, хIанз а цу хьакъесхьа эргадоалаш хIама дац укхаза.

Лоацца аьлча, совхозий кулгалхоша, специалисташа хIанзара шоай мелал дIа ца йоаккхе дикка зе хила мегаш да хургболча хьувкъама. ГIулакх цу тIа дIатIакхачийтa йиш яц.

М. ЗАНГИЕВ.

УНИВЕРСИТЕТЕ ХИННА ВIАШАГIКХЕТАР

чахьалкхен университете гIалгIай къаман дехарашка хьажара йолча СССР Лакхехьарча Совета комиссе вIашагIкхетар хилар парте, тIемеи къахьегамеи ветеранашца, общественноста викалашца, Iилманхошца, вузий хьехархощцеи студенташцеи.

ВIашагIкхетар хьаделлаш лоацца къамаьл дир парте Нохч-ГIалгIай обкома хьалхарча секретара Д. Г. Завгаева.

Цул тIехьагIа, исторически фактaш ларде а лувцаш, харцахьа дIаьккха автономи меттаоттае эшаш хиларах, цу лостамах дIахо де дезачох кIоарга чулоацам болаш къамаьл дир: ГIалгIай автономи меттаоттаяра йолча Оргкомитета председатела Б. Сейнароева, «Iилма» яхача ассоциаце председатела, университета доцента М. Точиева, ЧИГУ хьехархочо исторически Iилмай доктора профессора З. Гойговас, НГIАССР халкъа депутата I. Кодзоева, йоазонхоша М. Сулаева, А. Бокова, Кавказерча лоаман къамий ассамблея председатела, черсий халкъа викала Шалимова, исторически Iилмай доктора профессора Мужухоева, ЧИГУ хьехархочо Р. Ахриевас, парте ветерана И. Ханттыгова, ГуржегIара исторически Iилмай доктора Борчашвиле, Карачаевски халкъа реабилитаци яйтара йолча комитета председатела У. Хазретова, ЧИГУ доцента В. Трусовас, исторически Iилмай доктора Х. Ибрагимбейле, иштта кхычар.

ВIашагIкхетар чакхдоалаш къамаьл дир СССР Лакхехьарча Совета комиссе председатела А. М. Белякова. Цо баркал аьлар массанена иштта тешаш, сатувсаш комиссе тIаэцарах. Комиссе председатела белгалдаьккхар, шоаш дIахо а цу хьакъехьа болх бергхилар, шин къаман викалаша дакъа а лоацаш пленарни заседанеш чакхйоаларгхилар. Оаша а укх гIулакха новкъостал де деза, вешта аьлча, эттача чоалханеча хьале довна тIа ца дугаш халкъ юхадетта деза.

КПСС обкома хьалхарча секретара Д. Г. Завгаевс а гулбеннараша а комиссена дег тIара баркал аларца чакхдаьлар вIашагIкхетар.

Цох йола отчет хургья аргIанарча номер тIа.

ДАГАЛОАЦАМА КНИЖКА

Селхан КПСС Нохч-ГIалгIай обкоме хилар Нохч-ГIалгIай республикански Дагалоацама книга кийчдара йолча редакционний коллеге аргIанара заседани. Укхаза дийцар Сийлахь - боккхача Даймехка тIем тIа, советско - финляндски тIем тIа, Хасан яхача Iам тIеи Халхин-Гол яхача хи тIеи лаьттача тIемашка, иштта интернациональни новкъостал деш Афганистане байнараштa хетадаь Дагалоацама книга арахецара гIулакх мишта латт.

Докладчика, КПСС Нохч-ГIалгIай обкома идеологически отдела заведующе А. Д. Яндарова гулбеннарашка хоам бир Ерригсоюзни Дагалоацама книга арахецара КПСС ЦК соцам кхоачашбара дош дувцаш укх шера февраль бетта КПСС Центральни Комитете хиннача совещанех лаьца. Совещани дIахьош хиннав КПСС ЦК Политбюро член, КПСС ЦК секретарь А. Н. Яковлев. Цу факто къаьгга хьахьокх Дагалоацама книга арахецара гIулакха партес мел боккха лоархIам бу. А. Д. Яндарова белгалдаьккхар цу хьакъехьа Нохч-ГIалгIайче тIехьаюсилга. Масала, Москве хиннача совещане дукхача республикаша денадар хIанзлехьа кийча дола Дагалоацама книгаш. ХIаьта вай республике из болх хIанз болабеш мара бац. ДIахо докладчика цIаьхаза а хьалхадаьккхар Дагалоацама книга сихагIа арахецара мел лоархIаме хIама да. ХIана аьлча, хIанз а йолаш яц цу тIемашка боккъонца байнарий хьалда спискаш. Цудухьа уж мел байнаб тайп-тайпарча цифрай цIераш йоах. Из книга арахецар пайдане да тIема урокашта пропаганда яра а тIема - патриотически кхетам балара а. Шийн къамаьл чакхдоаккхаш А. Д. Яндарова хоам бир парте Центральни Комитет Дагалоацама книга арахецара рузкъа кходергдоацаш йолга, из болх эрга а баьккха тIайоагIача хана хьинарегIа лелабе безилга.

Иштта укх деношка город Москве тIема ветераний СССР Президентаца М. С. Горбачевца хиннача вIашагIкхетарах, Коталон денна хетаьча торжественни собране, кхыча вIашагIкхетарашка шийна хезачох а дайначох а лаьца дийцар парте обкома члена, тIемеи къахьегамеи ветераний республикански совета председатела В. Филькина. Цо белгалдаьккхар цхьаь цаI вовзаш воаца салте хила йиш яц, аьнна декхар оттадаьлга. Цу даькъе республика тIема комиссариатий кулгалхой декхарийла ба тIем тIа байнараш хьалаха, цар цIераш обелискаш тIа дIатIакхахьа. ХIана аьлча, хIанз а тIехь беррига а байнарий цIераш яц кашамашка оттадаьча обелискаш тIа.

Заседане ладийгIар Дагалоацама книга кийчдара вIашагIъехкача болхлой группа кулгалхой отчеташка. Масала республика военкомата отдела начальника А. Н. Дашковсе дийцар шоаша баьча балхах. Кийч а яь вай мехка кхыча областашка, краяшка, республикашка дIаяхийтай байнарий цIераш лохаш йола анкеташ - запросаш. Таханарча дийнахьа 800 совгIа сагах лаьца цигачара жоп а денад. Цо иштта дийцар из болх чакхбоаккхаш шоашта хьалхашка эйттача халонех, проблемех лаьца, дIахайтар болхлой группа малагIа новкъостал эш.

«ЦIеча Байракхеи ЦIеча седкъеи ордений кавалераш — вай мехкахой». (Денал гойта моттиг — Афганистан), яха буклет арахецара хьакъехьа отчет йир ВООПИК Нохч-ГIалгIай отделене инструктора М. Ж. Толдиевас. ХIаьта «Дагалоацама книга — ерригача а ханий книга» — яха плакат арахецара болх мишта чакхбоаккх хоам бир Советски машара фонда Нохч-ГIалгIай отделене председатела заместитела Р. А. Саламовас.

Заседане чакхйоалаш КПСС Нохч - ГIалгIай идеологически отдела консультанта, Дагалоацама книга редколлеге члена Р. М. Нашхоева йовзийтар гулбеннараштa 1990 шера Нохч-ГIалгIай республикански Дагалоацама книга редколлеге бергболча балха плана проект. Из массане раьза а хинна тIанийцар.

Редколлеге членаша, болхлой группа кулгалхоша жоп делар гулбеннараша тийначa хаттараштa.

БIубенна къахьег

Хьинаре къахьег карарча шера Сунженски райпищекомбината коллективо. Духхьал хьалхарча квартале по арахийцай 2 миллиони 184 эзари условни банка сокаши алкогольни доаца малараши. БIаь процент кхоачашъяьй поставкаш яра план — мехка дукхача районашка дIаяхьийтай 681 эзар сома маьха продукци.

— Дукха болх бе безаш да тхо укх шера, — йоах комбината директора А. Магова. — Арахеца а маьхалъяккха а еза бархI миллион условни банка тайп-тайпара продукци. Къахьегама овсарле дикка лакх а яь, 160 эзар сом цIена пайда баккха лаьрхIа да тхо. Из декхар кхоачашдара еррига таронаш йолаш я.

ХIанз пищекомбината чакхйоахараш комсийи Iажийи сокаш, комсий-Iажий маларaш да. Продукци во яц, эпархой бIарг тIаозаш я. Цул совгIа соахка денз укхаза хьайийлла болх беш я полиэтиленови кулекаши галеши хьаду цех.

Доккхий толамаш даьхад укхазарча коллективо соахка. Дерригача хьокхамех планаш тIеххкоачашъяьй. План 73 эзар сом долаш, 239 эзар сом цIена пайда баьккхаб. Из деча лоархIаме дакъа юкъедихьад болхлоша Хациева Хьавас, Дуриева Томас, Бахарчиева Тамаре, кочегараша Татарашвили Султана, Газдиев Гирихана, кхычар. Царех хIаране ший декхар 120 — 130 процент кхоачашду.

В. КУРБАНОВ.

«Фусам-2000»

Дувцача хана шаьра дар...

Ер шу дIадолалуш вай республике цхьа дика хIама дагадехар — вайцигара мехка кхыча моттигашка гIишлош хьалъе дIауха нах укхаза совцабе лаьрхIар, кхычаьа дIабахача цар доаннхарг дар а лургдолаш. ХIаьта уж йоннха опыт а говзал а йола гIишлонхой ба Цар дакъа а лоацаш «Фусамаш-2000» яха программа дикагIа нхоачашъюлург а майий.

Иштта дагадехача цу беркатеча гIулакхах фу хулаш да хьожаргда вай цу гIишлонхой цхьа бригада а ювцаш.

ЦIенош хьалдеш йола комбинат «Чечингстрой» производственни объединене йоккхагIчарех цхьа организаци я. Цун керттера декхар да республика столице бахача наха цIенош хьалделга. Цун коллективо ший низ макхоачча къахьеге а, наха чубахара цIенош хьалдаь дIадалара план цхьаккха а кхоачашъеш яц. Цудухьа укхаза эггара хьалха дагадехар гIишлош хьалъе кхычахьа дIауха нах хьачуозилга. Договораш а увттадеш, шоай коллективе царех массехк бригада вIашагIтоха лаьрхIар.

Дукха къахьега дийзар цIенош хьалдеча комбината кулгалхой кхычахьа дIабаха кийчбеннача наьха ши бригада комбинате договорагIа болх бара юхасоцаеш. Иштта царех цаI нийсъелар къона инженер Хабусеев Расул прораб волча участке.

Иштта ше волча нийсъенна бригада ювцаш Хабусеева аьлар:

— Дувца а сенна дувц царех. Уж чIоагIа къахьегаш нах ба, сатессача денз боад нъовлабаллалца цIенош дотташ хул уж. Кхыбола гIишлонхой санна шоаттен кIирани деношка цIагIа сацац уж.

Хабусеева дувца ца кхийнар хьахезар сона договорагIа болх берий бригадирагара Сапарбаев Сайд-Эминагара.

— Тха бригаде 12 саг ва, — аьлар цо. — Берригаш а Шатоера ба. Оаха-м ди сийрда мелд болх бергбар, кхыметтел салоIача деношка а. ХIаьта фу дергда балха деношка а гIишлон материалашца тхо цIенош деча комбината кулгалхоша Iалаш ца деш хилча?

Цу тайппара, договорагIа болх беш йолча бригада гIулакх дика дац. ГIишлон материалаш эш-эшача хана хьатIаяхьац. ХIаьта хьатIаяхьараш а дика хилац. Масала, наIарийн корийн сьнагIаш хьаду даках. Уж сетташ, гоамлуш хул. Иштта йолча гIишлон материалех дикаво яха дош хьоаде а дагIац. Цу тайпарча дахчах деш хулий кораш, наIараш?

Геттара во Iалашбу гIишлонхой, къаьстта цу тайпара договорагIа болх бераш цементаца, гипсаца, басарашца, кирпишкашца. Каст-каста моттигаш хул инструменти подъемни механизмани па тоъаш хилар бахьан долаш болх сецаш.

Со цига хиннача дийнахьа сарралца болх ца беш лаьттар Сапарбаева бригада. Мархкал беш йола машин ехаяр, хIаьта кхы хьатIабахьаш мархкал а бацар. Ца боалаш гIишлонхоша болх соцабаь хиларах акт Сапарбаева оттайча. ДСК-а керттерча инженера Цугаева цу тIа кулг яздe тиганзар.

Сона наха дувцаш хезад республикера мехка кхыча моттигашка договорагIа болх бе баха нах геттара готтача фусаме баха безаш хилар. Иштта дий из? аьнна хаьттар аз Сапарбаевга.

— ХIаа, иштта хIама хиннa хила а мегI? — аьнна эгIазвахар из. — Россе моллагIча а районе договорагIа гIишлош хьалъе тхо доладелча, эггара хьалха чуIе фусам хулийт тхона. КIирагIа цкъа лувча моттиг хул. ХIаьта хьажал укхаза тхо малагIча хьал тIа да...

Бригада Iеш я тишача цIеношка, доартал бIеха, тиша я, аьшка маьнгеш цхьаццанахьара аьшнсаьргаш а хьерчадаь да.

ХIаьта дуа хIама-м вIалла

ХIаьта дуа хIама-м вIалла дувца дезаш а дац: республикера мехка кхыча моттиге болх бе дIабахачарна ший маьхагIа дулх, кхыйола продукташ хулийт. ХIаьта укхаза, Грозне, кхыметтел наха санна даьттана, шекара, сапана, порошока талонаш а лац. Шо укхаза прописка йолаш дац, шоана ягIац, оал царга.

Укхаза белгалдаккха доагIа, гIишлош хьалъеча организацешка болх бераш дукхагIбараш юрташкара нах болга. Царна а лац уж вай ювца талонаш. Цу дешага хIана хьажац, цар йоакхо хIана яц гIишлош еча организацей кулгалхоша? Мичай нийсхо?

Сапарбаева коллективах дола дувцар чакхдоаккхаш массехк дош аргда аз хIанз цо беча балхах лаьца. Из бригада 10-зза вIаштIара даьча цIеношка отделочни балхаш деш я. Из цIа хьалду медицински болхлойи педагогийи кооператива заказагIа. ДоговорагIа Сапарбаева бригада из цIа йистедаккха дезаш я 30 июнь тIаккхоачаш, сметни маьхах 37 проценти преми а кхоачаргйолаш. Цу договора тIа оттадаьд йиллача ханал цIенош дIадала 5 дн тIехьа доалийте 10 процент эшаергья преми, 10 ди доале — 20 процент, 15 дн — 30 процент, иштта дIахо а. Цу тIа гIолла эшалуш дола ахча 10 эзар сомага кхоач.

Бакъда, Сапарбаев вIалла веха вац.

— Эггара аьттув ца боалаш висача шерашка а, — йоах цо, — пхи — ялх бетта 5—6 эзар сом цIаденад аз. Хала-м доанхх, бакъда, цIена къахьийга хьаьнала ахча да-кх. ХIаьта ер оаха бер болх ба? — Ер болх бац, бала ба.

Цунна а цун бригадана а хIанзале ховш да йиллача хана цIа хьалдаь шоаш доаккхаргдоацилга, хIана аьлча цар бехкагIа деце а, болх сеца латташ деяош доагIандаь. ТIаккха шоашта диллар хьа ца кхоачаш бусаргба уж. Цудухьа хIанз цар хаьдда соцадаьд шоаш цIенош деча комбинатаца даь договор доха а даь, хьалха а санна, республикера дIабаха договорагIа болх бе.

Цу тайппара, йохаеш латт дIайоладаь хинна из маьхера инициатива. Цу гIулакха бехке барашкара доагIар хьадеха деза кхы ха дIа ца а йохийташ. Из ца дой дIагIоргба балха йоккха говзал йола а чIоаггIа эша а болхлой.

А. САДУЛАЕВ.

ДИКАГIЙОЛА СМЕНА

В. И. Ленина цIерагIча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода установкашта юкъе керттерчарех цаI лоархIаш я Г-43—107 яхача комплекса водородни установка коллектив. Из тамаш а яц, даим социалистически яхье хьалха а латташ, дог гIоздоаха производственни хьонхамаш доахаш хьайоагIарех я из. Цул совгIа, цо арахеца продукци халкъа боахаме Iалаьмате боккха лоархIам болаш я. Долче, ше ара мел хеца продукци дикен тIехдикен мара хилийтац цо. Укх тIеххьарча шерашка цхьаккха рекламаци кхаьчаяц цунга потребителашкара арахеца продукци эсала я абина.

Хьаьнала болх беш, шоай декхараш массаза а цIена кхоачашдеш болча установка технологий къахьегамах доала беркат да из. Керттерча даькъе установке къахьегараш мехкдаьтта чакхдоаха къона говзанчаш ба. Укхаза эггара дикагIа лоархIача сменех я вокхагIвола оператор Степанов Вячеслав Анатольевича кулгалдеш яр. Цун керттердар да ший декхараш даим дизза кхоачаш а деш, хьинаре къахьегийтара доаггIаш дар ше керте латтача технологашкара цо хьадехар, царна юкъера яхьи къахьегами цо кхетамца вIаштIехьбаккхар, технологически режим массаза а нийса делаяйтар, балха тIа хьовзам хургбола гIуланх ца нийсдалийтар. Цун смене болх бечарех дукхагIбараш кхалнах ба. Цхьабакъда, уж шоай балхах тIехдика кхеташ йоккха опыт йолаши ба. Шоаш къахьегама вахте латтача хана установка режим даим хила боаггIача боарамагIа хилийтарца кхыча сменашта хьонхам телаш я цун коллектив.

Цу сменера операторащ кагирхой дикагIбола хьехамчаш лоархIаш ба. Шоай опыт, дикагIйола балха методаш намаьрша дIайовзийт цар шоай установкерча технологашта меттел, предприятерча дукханешта а. Цудухьа дукkхача операторашa, цар гIончаша, иштта завода кулгалхоша чIоагIа лоархIаши сийдеши ба уж. Хьинаре къахьегарал совгIа юкъарча балха тIа а докхха дакъа лоац цар. Царех ба технологаш Енгулатова Валентина Яковлевна, Четвертова Альбина Николаевна, Бирюлькина Евгения Николаевна, кхыбараш.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) вокхагIвола оператор В. Степанов, технологаш В. Енгулатова, А. Четвертова, Е. Бирюлькина хьалхашка латтача декхарех лаьца дагабоалаш ба.

Г. КУРИЛЕНКО сурт.

Демократе хьалашка

Коллектива лоIам

ХIанз чакхйоалаш латт Наьсаре укх шера бIаьсти дIайолаенна предприятешка, организацешка кулгалхой хоржа кампани. Укх деношка цу тайпара хоржамаш хилар района ветеринарни станце. Пхи кандидатура яр юххьанца района керттерча ветеринарни лора посте. Кхаж тоссача дийнахьа шиъ шоай лоIамах тIера а ваьнна, кхоъ висар. Цига кIал хинна лор Оздоев И. Н. дIа а ваьккха, (из дош законах дале тамаш йолаш а дар, хIана аьлча, цунна цхьаккха хIама ца ховш отпуске вахача хана дIаваьнихавар из) цига керда хьахьожаваьча М.-С. Мальсагова каьхаташ дIачудаланзар конкурсни комиссе. Коллектива лоIамал чIоагIагIа да, аьнна, хийтта хургда-кх цунна шийна «лакхера» дена приказ. Цудухьа из юкъе вахензар конкурса. ХIаьта гулбенна нах дIа-хьа лахка гIортарах а хIама хиланзар цун. Коллектив чIоагIагIа а хинна, районни газета тIа ше баьча хоамага хьежжа, ерригача коллективо хьаллацарца хоржамаш дIадоладир ветеринараша. Цига бар парте райкомера баьхха, лаьрххIа цу тайпарча хоржамашта тIахьожам бе, аьнна, вIашагIъеллача комиссе доакъашхой.

Хьалхара кхаж тессача — шиъ висар бюллетенаш тIа. ТIаккха шозлагIа кхаж тессача а уж шаккхе висар. хIана аьлча, цхьатарра хилар цар «очкош».

Из мо моттиг-нийсъелча — шозлагIа хоржамаш де доагIа, аьнна, «Положене тIа» дале а, собранес лаьрхIар нхозлагIа кхаж а тесса, из гIулакх дIадоладе аьнна. ХIана аьлча, йоахар цар, ер шоллагIа-кхоалагIа бутт ба тха болх цхьаккха тайпара дIа ца бода, вIалла ла йиш йоацача кхаьчай къахьегама дисциплина. КIордаьдар наха «ер дIаво да» «из хьатIавоагIа», яхаш дувца хабараш-йоахараш.

Цудухьа лаьрхIар коллективо из дош дIахадийта, хIаьта шоай болх-моттиг тоае. «Положени-м — положени я, йоахар цар, хIаьта а коллектива лоIам хувцал гIалат дац оаха дер».

Сога хаьттача а дац. Цу деша раьза хилар райкомера, РАПО-ра баьхкараш а.

Юххерча итогаша хьахьекхар (ала деза кхокхе а кхаж къайлагIа тессалга) ветеринараша шоай хьалха хинна (иштта аргда вай цох хIанзарчоа) керттера лор Оздоев И. Н. хержалга.

М. КАРАЕВ.

Хьадечох дог лазаш

Назрановски района совхоз-техникуме доярка йолаш къахьегаш я Кодзоева Хьади. Итт шу совгIа ха я цо из болх бу. ХIанз Хьаде говзал дикка лакхъеннай.

Шерагара шу массаза доал шура дукхагIа йоаккхаш хьайоагIа Кодзоева. Ер шу дIадоладаьд Хьаде дика толамаш доахаш. Цо дош деннад шера план тIехкхоачашъе. ХIаьта квартала планах лоархIаьяй из. Иштта тIачIоагIбаьча хIара Iаттагара дийнахьен буси 8—10 килограмм шура йоаккх.

— Хьаьде даьсса хургдола дош алац, — йоах ферма заведующе А. Часыгова. — Ше дергда аьннар кхоачашду.

ДIайолаеннай доахана эггара дукхагIа шура луш йола сезон. ХIанз деттача доахана моша доакъар лоаттаду. ХIаьта, цхьа—ши кIира даьлча гурташка дажа дIадугаргда хьайбаш. Укх шера совхозе доакъара тайп-тайпара баьцаш дIайийнай. Цул совгIа, доакъара свеклаш а. ХIанз моша доакъар шортта хиларга хьенока мара шура дукхагIа хургйоацилга кхетаду Хьаде а цун новкъосташа а. Цудухьа шоаш мошача доакъарца дика Iалашбечарна раьза ба дояркаш а скотникаш а.

— Ховш да, доакъар тоъал хьайбашта дIалуш ца хилча шура лаьгIъеш хилар, — йоах Х. Кодзоевас. — Гуйре хьаэттача кулгалхошка тоъал доакъар Iалашде яхаш дехар ду оаха. Бакъда, цар тхога ладувгIац. Массаза а Iан тIеххьарча деношка доакъар кхоача а дале, воча хьал тIа хул тхо. ТIаккха лоалахошна машинаш дIай-хьай хехкаш сагIа деха дезаш хул.

Тха социальни а бытовой а хьашташка хьожаш бац кулгалхой. Хьаьца хIама яц тикашка. ХьайоагIаш автолавка а яц ферме.

Ч. МАГОМЕДОВ.

СовгIаташ даькъала хилда шун!

Нохч-ГIалгIай АССР юрта боахама болхлошта сийлен цIераш яларах дола НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Юрта боахама даькъе доккхий гIулакхаш карагIдувларахи общественни вахаре хьинаре дакъа лацарахи сийлен цIи лойла

«Нохч-ГIалгIай АССР заслуженни механизатор»

Бетельгернев Сайд-Iаьлийна — Урус-Мартановски района «Горец» яхача совхоза тракториста.

Салтаев Алауди Мовлаевича — Урус-Мартановски района Мичурина цIерагIча совхоза механизатора.

«Нохч-ГIалгIай АССР юрта боахама заслуженни болхло»

Алавдинов Али Алавдиновича — Шалински района «Шалинский» совхоза директора.

Юсупов Леча Абдулаевича — Урус-Мартановски района «Солнечный» совхоза баьцадааргаш леладеча цеха начальника.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета председатель Д. ЗАВГАЕВ.

г. Грозный,
1990 ш., 29 апрель.

Нн. Р. С. Мельниковна, К. А. Юргенсона «Нохч-ГIалгIай АССР мехкдаьттан газовни промышленноста заслуженни болхло» яха сийлен цIи яларах дола НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Республика мехкдаьттан газовни промышленность дегIайоалаеча доккхий гIулакхаш карагIдувларахи общественни вахаре хьинаре дакъа лацарахи «Нохч-ГIалгIай АССР мехкдаьттан газовни промышленноста заслуженни болхло» яха сийлен цIи лойла:

Мельников Рем Семеновича — «Грознефтегофизика» яхача производственни объединене сейсмически парте начальника.

Юргенсон Калэв Александровича — «Грознефтегаз» яхача управлене центральни инженерно-технически служба начальника.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета председатель Д. ЗАВГАЕВ.

г. Грозный,
1990 ш., 29 апрель.

Нов. М. А. Алексеевна «Нохч-ГIалгIай АССР заслуженни энергетик» яха сийлен цIи яларах дола НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Энергетика даькъе доккхий гIулакхаш карагIдувларахи общественни вахаре хьинаре дакъа лацарахи «Нохч-ГIалгIай АССР заслуженни энергетик» яха сийлен цIи лойла **Алексеев** Михаил Андреевича — «Грозэнергоремонт» яхача производственни ремонтни предприяте котельне оборудоване на ремонт яра волча слесара.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета председатель Д. ЗАВГАЕВ.

г. Грозный,
1990 ш., 29 апрель.

Нов. А. М. Шайхаловна Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Сийлен грамота яларах дола НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

ГО системе дукхача шерашка дика болх барахи общественни вахаре хьинаре дакъа лацарахи Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Сийлен грамота лойла **Шайхалов** Абдулбасир Магомедовича — подполковника, Нохч-ГIалгIай АССР Граждански оборона штаба медицински защита отдела начальника.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета председатель Д. ЗАВГАЕВ.

г. Грозный,
1990 ш., 29 апрель.

Нов. Г. А. Вылегжанина «Нохч-ГIалгIай АССР заслуженни рационализатор» яха сийлен цIи яларах дола Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

Рационализаце даькъе доккхий гIулакхаш карагIдувларахи общественни вахаре хьинаре дакъа лацарахи «Нохч-ГIалгIай АССР заслуженни рационализатор» яха сийлен цIи лойла **Вылегжанин** Геннадий Алексеевича — «Грозненски машиностроительни завод «Красный молот» яхача производственни объединене керттерча конструктора отдела тешшаме болх бара йолча бюро начальника.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета председатель Д. ЗАВГАЕВ.

г. Грозный, 1990 ш.
29 апрель.

Нов. В. А. Жуковна Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Сийлен грамота яларах дола НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Дукхача шерашка беркате болх барахи общественни вахаре хьинаре дакъа лацарахи Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Сийлен грамота лойла **Жуков** Виктор Алексеевича — «Грозненский» ПТК хьайбаш леладеча фермашта механизаци яра газ цеха газоэлектросварщика.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета председатель Д. ЗАВГАЕВ.

г. Грозный,
1990 ш., 29 апрель.

Нов. С. М. Муртазаевна Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Сийлен грамота яларах дола НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Партийни боахама органашка дукхача шерашка беркате болх барахи общественни вахаре хьинаре дакъа лацарахи Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Сийлен грамота лойла **Муртазаев** Салман Исмаиловича — КПСС Веденски райкомерча партийни комиссе председатела.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета председатель Д. ЗАВГАЕВ.

г. Грозный,
1990 ш., 29 апрель.

Нов. Р. И. Зыгаловна Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Сийлен грамота яларах дола НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Партийни Советски органашка дукхача шерашка беркате болх барахи республика общественни вахаре хьинаре дакъа лацарахи Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Сийлен грамота лойла **Зыгалова** Раиса Иосифовнана — Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета председателя заместитела.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета председатель Д. ЗАВГАЕВ.

г. Грозный,
1990 ш., 29 апрель.

Нн. Е. Е. Воронинанен Ж. Ф. Тишевскаянен Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Сийлен грамота яларах дола НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Дукхача шерашка беркате болх барахи общественни вахаре хьинаре дакъа лацарахи Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Сийлен грамота лойла:

Воронина Евгения Евгеньевнана — «Грознефтехим» НПО мехкдаьтташта тохкамаш дарен электрообессоливани ярен лабораторе йоккхагIйолча лаборанта.

Тишевская Жанна Федоровнана — «Грознефтехим» НПО цеолитий производства технологе йоккхагIйолча лаборанта.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета председатель Д. ЗАВГАЕВ.

г. Грозный,
1990 ш., 29 апрель.

Нов. Т. У. Махмудхаджиевана Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Сийлен грамота яларах дола НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Советски органашка дукхача шерашка беркате болх барахи общественни вахаре хьинаре дакъа лацарахи Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Сийлен грамота лойла **Махмудхаджиева** Тамара Усамовнана — издательствай, полиграфе, книжни торговле гIулакхашта йолча Нохч-ГIалгIай АССР Паччахьалкхен комитета председатела.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета председатель Д. ЗАВГАЕВ.

г. Грозный,
1990 ш., 29 апрель.

Нов. А. Н. Мишустина «Нохч-ГIалгIай АССР культура заслуженни болхло» яха сийлен цIи яларах дола НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Культура даькъе доккхий гIулакхаш карагIдувларахи общественни вахаре хьинаре дакъа лацарахи «Нохч-ГIалгIай АССР культура заслуженни болхло» яха сийлен цIи лойла **Мишустин** Алексей Николаевича — Ассински юрта культура ЦIен художественни кулгалхочоа.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета председатель Д. ЗАВГАЕВ.

г. Грозный,
1990 ш., 29 апрель.

Нн. П. И. Солодовниковнен А. С. Радьконен «Нохч-ГIалгIай АССР заслуженни машиностроитель» яха Сийлен цIи яларах дола НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Машиностроене даькъе доккхий гIулакхаш карагIдувларахи общественни вахаре хьинаре дакъа лацарахи «Нохч-ГIалгIай АССР заслуженни машиностроитель» яха сийлен цIи лойла:

Солодовников Петр Ивановича — «Грозненски машиностроительни завод «Красный молот» яхача производственни объединене № 12 йолча цеха начальника.

Радько Анатолий Степановича — «Грознефтемаш» яхача завода ремонтно-механически цеха слесара-ремонтника.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета председатель Д. ЗАВГАЕВ.

г. Грозный,
1990 ш., 29 апрель.

Письмо лерагIа

Харцонца нийсхо е арабаьннаб

Вайна ховш да, укх тIеххьарча шерашка юрташка вIашагIкхийтта лелаш я неформальни организацеш. Регистраци яь а яьза а я уж моттигерча Советашка. Цар декхар фуд аьлча, наьха хьашташ кхоачашдеча новкъостал дар, юртара боахам бIаьхегIа хилийтар, тикашка дохка товар нийса леладайтар, улицаш тоаеча дакъа лацар, свет а газ а йоацаш бисарашка хьажар, социалистически закон телхадечарца къовсам лоаттабар, иштта кхыдола кхоачамбоацараш ца хилийтар. Цу тайпара болх чакхбоаха неформальни организацеш хьаллаца еза. Цхьабакъда, фуннагIа а леладу хIама законаца тарлуш хила деза.

Хьожаргда вай Сунженски районе Галашка лелача неформалаша мишта дIахьу шоай гIулакх. Мадарра аьлча, цар тахан чакхдоаха хIамаш законаца къовсаме отташ да. Фу леладу цар тIаккха? Деррига Iаьдал шоашка долаш санна, харцахьарча наькъаца шоашта новкъа бола нах, гаргало а вовзарвезар а хьалха а доахаш, балкара дIабаха гIерт. Укхаза лархIац цо ший декхараш цIена кхоачашду е дац, царна керттердар да: из саг неформалашта тIехьа ва е вац. Масала, 1989 шера декабрь бетта, хIанз тоадеш латтача маьждига хьалхашка гулбелар дукха нах. Моттигерча Советашка кандидаташ оттабелга дар дувца доладаьр. Орджоникидзе цIерагIча колхоза парткома секретарь Забиев Мувса, хоржамий комиссе председатель Бузуртанов Исраьил, кхыбола активисташ юстара а баьха, оттабеш бар кандидаташ. Шоашта безарий цIераш а йоахаш, доладелар из туржаI. Царца воацар йиститхилийтацар, шоаш бизза дай ба, яхаш. Бакъда, из гIулакх тIехьагIа тоаде дийзар, хIана аьлча неформалашта из бокъо еннаяцар Законо.

Пхи шу даьннад вай мехка перестройка йолаенна. Из дIаяхьа йиш яц наха юкъе бокккъонца демократи ца хуле. ХIаьта Галашкара неформалаш демократи яха дош долчча тайпара ца довзаш ба. Шоашта хеттача тайпара из дIаяхьа гIерт, юрта а районе а Iаьдал доацаш санна. Веррига а дIалаьрхIача иттех саг ва уж, Гулиев Абу-Муслим керте а волаш. Бакъда, дукхагIболча наха шоаш хьал ца лоацчаше, юрта цIерагIа чакхдаха гIерт уж харцахьа хIамаш. 1990 шера 11 февралe хиннача схода соцам кхоачашбеш да тхо а яхаш, колхоза, юрта Совета, сельпо кулгалхой, тикашка болх беш мел вар, кхыбараш къуй ба, яхаш цхьацца — шишша воаккхаш юстара баха гIерташ ба неформалаш. Цар дувцар бакъдале балхара дIавала везаш ва сельпора шийтта саг.

«Сердало» газета редакце Хакиев Османа яздаь каьхат тоххаш хилар со. Шийга бахьа бала кода а беш, цо яздора: **«Цхьа шу совгIа ха я аз Галашкарча сельпо торгови отдела кулгалхо волаш болх бу. Сона ховш аз даь телха хIама дац. Со отпуске воллаше а, Гулиев Абу-Муслим хьалха а волаш, чубаьхкача неформалаша низ барах, сельпо председатела Галаев Хьажбикара распоряжени а енна, балхара дIаваьккхав со 254 п. 1 КЗОТ яха статья а оттаяь. Из дар 1990 шера 25-ча марта».**

Вайна гуш я лелаю харцо. Из иштта хилара тешалду укх документо. 1990 шера 3-ча апреле Сунженски района прокурора нов. Тусыгина протест язъю. **«1990 шера 25-ча марта язъяь № 19 йола распоряжени хувцаш Хакиев Осман ше хиннача балха юха дIаоттаволва»**, аьнна.

Хакиев Осман ший балха юхавахар. Хеталора, хIанз нийсхо котъяьннай, аьнна. Амма, неформалаш совца дагабацар. Уж шоай законаш мара бакъдеш бацар, дIахо цунна тохар лохаш бар неформалаш. Гулйир юрта Совета сесси. Хакиев Осман керда хержа депутат ва. ХIаьта а цунна хIама дIа а ца хайташ, сессе могадир неформалаша яхар. Депутатий денал хиланзар цар ювцача харцонна духьалбовла.

Цул тIехьагIа юха а чухехкар цар шоай говраш Галаев Хьажбикар волча. Царех ца воалаш, 1990 шера 30-ча апреле гулйир цо сельпо правлени. Хакиев Осман шозлагIа балхара дIаваьккхар, из цига воаццаше. Шекар, шифер, хьоар дохк цо яхаш, из бехке ве гIерт неформалаш. Цар дувцача тайпара из хилча, из дIаваьккха а ца вуташ, бехктокхаме а оза ма везий.

Сел чIоагIа царна дагавоаллар малав хьожаргда вай хIанз. Хакиев Iабдрахьмана Османа 1980 шера йистеяьккхай Московски кооперативни институт, лакхерча квалификаце товаровед яха говзал кара а ерзаеш. 1987 шера денз КПСС член, парткома член, сельпо правлене член, депутат ва из. Цун дахо берн сесаги. Хургда цун балха тIа кхоачамбоацараш а, цхьабакъда, тахан цунца неформалаша леладер харцахьа хIама да. ХIана аьлча, даьсса хабараш мара цхьаь цаI факт яц цар О. Хакиевна духьалъяккха. Вешта, из лерттIа специалист ва, ший болх цIена кхоачашбу, болхлошца Iимерза ва, яхаш дика могаву из продавецаша, сельпо болхлоша Л Гребенюковас, Л. Макаровас, М. Харсиевас, Х. Дзангиева, кхычар. Бахьан кхычох латт. Ший веший воIа Х. Гулиевна моттиг мукъаяккха гIерташ хиннав неформалашта кулгалдеш вола Гулиев Абу-Муслим. Халахете а, тIехьагIа из цун вIаштIехьа а даьлар.

Ший балхах дика кхеташ, сельпо ревизор а профкома председатель а ва Путоев Осман. Цо дувц:

— Галашка сельпо Iойиллача хана денз, сатем болаш болх бе йиш яц тхога. Гулиев Абу-Муслим хьалха вола тоаба, хIара денна Iуйрийна бархI сахьат даьлча чуух сельпо. ТIагIерт уж оаха белгалбаьхараш дIабаха балхара, Iаьдал хIанз тхога да, яхаш. Иштта дIаоттавир цар торгови отдела кулгалхо Абу-Муслима веший воI Гулиев Хьалим. Шоззе а Хакиев Осман балхара дIавоаккхаш профком раьза хиннаяц.

Галашкарча неформалаша леладеча хIамашта раьза йоацаш я района прокуратура, юртара нах. Хакиев Османа гIулакх тохьача дакъа лоацаш хиннав района прокурора гIонча Тутаев Хьусен. Цо дийцар сона:

— Хакиев Осман хьалхагIа балхара дIаваккхар харцахьа ла, цудухьа оаха протест язйир. шозлагIа из дIаваккхара хьакъехьа баь сонам а харцахьа ба. Нах балхара дIабаха а дIаоттабе а бокъонаш яц сходашка, саг бехке хилар долчча тайпара гучадаккха деза, цул тIехьагIа лакхерча (из гIулакх карадолча) организацей бокъонаш я, боагIача тайпара бехк бе. Укх шера апрель бетта прокуратуре баьхкабар вокхха саг А.-М. Гулиев хьалха вола нах. Аз дIааьлар царга, схода респотребсоюзагара дийха мара, Хакиев Осман а кхыбараш а балхара дIабаха бокъо яц, аьнна. Хакиев Осман бехке веш прокуратуре хIама дац. ШозлагIа а из дIаваккхар неформалаш тIагIортарца дувзаденна да. Сельпо председатель Х. Галаев ший метте да хиннаваларе из хургдацар.

Уйла йича ховргда вайна Галашкарча неформалаша леладу гIулакхаш командно-административни система чIоагIа йолча, застой йолча хана хиннача хIамаех тара лесташ долга. Бехке боаца нах дукха дIабаьхаб, кхыдола таIазараш леладаьд цу хана а. ХIанз царна реабилитаци еш латт, бакъдар котдаьннад. Дукха ха ялалехьа юрташкарча цхьаболча неформалаша леладер а харцахьа долга ховргда вайна.

Дикача хьал тIа яц Орджоникидзе цIерагIа йола колхоз а. Ши бутт совгIа ха яьннай председатель Оздоев Або балха тIа воаца, могаш вац, яхаш, из лела. Из а ваьккхав юстара, эггара бехктокхаме, бIаьстан кхашкара балхаш кхехкача хана. Колхозхой декхарийла ба, цунгара даьннача гIалатех собране дуккхьала дувца, арахьа дувца хабараш пайдана дац.

Эса чIоже Галашка яха юрт йилла цхьа бIаь совгIа шу даьннад. Цхьан хана укхаза бахаш хиннаб дика, эздий къонахий. Бакъдар оалаш, аьннача дош долаш, Даьхе бахьан бов кийча болаш. ХIанз санна моастагIал, цатоамаш юкъеденнадац Галашка дахача тайпашта юкъе цIаккха. Из кхохкам хьабаьраш, дукхагIча даькъе неформалаш да тхо, яхаш лелараш ба. ДикагIа дар керда хьалкхувш йоагIа тIехье нийсача новкъа яккхарах, наьха хьашташ кхоачашдарах, колхоза боахам тоабарах дукхагIа дувцаре, цу юкъе массане а дакъа лоацаре. Из деррига хьаде йиш йолаш да, цхьа барт а болаш, массава а перестройка декхараш кхоачашдеш хуле.

Т. ХАШИЕВ,
тха штате воаца корреспондент.

Цаьй хоза гIулакхаш, дика оамалаш

Эггара хьалха пхьа мишта битар

Наьсарен района, Экажкъонгий-Юрта ваьхача, хIанз вайна юкъе воацача, Гагиев Ногарга Керима дукха хоза хIамаш дувцар кагийча наха. вайнаьха эхь-эзделах, хьаша-да лархIарахи тIаэцарахи, царна юкъе хиннача дикача гIулакхех, къонахчалахи сабарахи. Цо дувцар хьаэцачунна Iалаьмате доккха хьаькъал дар цо луш хиннар. Цудухьа пхьегIа тIа, коа-карта араваьнна из вагIача дукха кагийнах гуллора бIаьра ваьннача къоаночунна гонахьа. Цо дувцаш дIаяздаь да лохе кепатохар.

Ираз доацаш хьаькъал а махнлда, хьаькъал доацаш ираз а ма хилда шун. Уж шаккхе цхьана хилда шун, са къонгаш. Хьалха вайнаха юкъе мел леладаь дика гIулакхаш диццденна дIадоалалаш латт. Шоана е шун тIехьенна цхьа ха йоагIаргья уж диц мадалийталалар оаха, аьнна, хеталуш. Уж дагадоагIаш а хьадувца ховш а къоаной боацаш.

Берашха кхийна зIамсаг вар со хIанз аз шоана дувцаргдола гIулакх сона тIаIотталуча хана. Тиша цIенош мара цхьаккха тайпа боахам бацар са. Даьла Iоажалаг Iа да кхелха, вокхагIвар со а волаш диса бераш дар тхо. Со тIавагIаш бола ди мара биъ ког бола цхьаккха хьайба дацар тха коа. ВIашагIкхета новкъостаца дийца хIама а долаш. кIезиг-дукха хьалхагIа араваьннавар цига ваха. Дунен да се хетар сона цу дийнахьа, хIана аьлча, хIаьтта ийцача цу дин тIа а вагIаш, духхьашха араваьннавар со. Долче, Балай-наькъан тайпан юкъе гIолла се чакхвоалача хана, цIаьхха курал чуесса, цаховш шод теха, ди човхабаь се гIалат валар кхераш, чоаболагIа бахийтар аз из. МоллагIча тайпан юкъе гIолла чакхвоалача хана дин баьре шод теха ший дин коачбаь лаллар эзделаца доацаш, цу тайпан нахах дош ца хеталга лоархIар. Цу тIа гIолла бохамаш дувлаш моттигаш а нийслора.

Сай дин тIавагIаш Шолжа атагIа ваьлар со. Тамашийна сурт дар сона хьалхашка эттар. ЦIаккха сона ца байнача бесса дукха, нах бар со вахача оагIоракхьа. Мочкъий-Юртагахьа атагIа чугIолла хьалбоагIаш. Уж ба тачанкашца, бидаркашца, фургонашца, вордашца, дош тIа багIаш. Ишттал болча наькъа никъ ца хоадабар гIоне ды юха эза, сеца латташ массехк минот аз яьинхача, хьалха йоагIача тачанкаш тIара, бидаркаш тIа багIа лоа санна кIай можамаш йола къоаной гучабаьлар. Уж гаргагIертача дин тIера Iо а весса, цар сийдеш, уж боагIача оагIорахьа дин духьала а лаьца, дIаэттар со.

Аз шоаща лаьца гIулакх зийнача къоаноша аьнна хиннад: сов хоза гIулакх вайца лаьца, вай сийдаь, хьалла латта говрабаьрий укх юрта вахаш вале, цун коа малхбузий ламаз а даь мара Мочкъий-Юрта дIагIоргдац вай.

Хьажал шо, са къонгаш, лоадама хIама а ца хеташ, деш хала а доацаш, аз даьр мел доккха хинна, са юхь кIайеш гIулакх хинна дIаэттар.

Шоаш соца хьанийслушше, салам денна, дахар-денар хьаттар къоаноша. Цар салам юха а дерзадаь, сайре дика йийца, сагото йоацаш, наькъа арадаьнна дий шо, аьнна, хаттар дир аз царга.

Со Экажкъонгий-Юрта вахаш волга шоашта хайча, къоаноша аьлар: «Сов хоза гIулакх Iа тхоца лацарах, нигат даьд оаха хьа фусаме малхбузий ламаз а даь мара, Мочкъий Юрта хьош бола никъ дIа ца бахьа. Тхона хьалхашка хьай юхь чIоагIа кIайяьй Iа, ишттa хьай даь-наьна, тайпан, хьай халкъа юхь кIайеш ваха низ дIакхоачалба хьа. ДукхагIа хилба вай эхь-юхь дола эздий кIантий».

Цар дувцар а лерхIаш дар а хайча, когера яьнна цIи керте кхаьчар сона. Юхь тIа хьацар техар. Дагаехар уж чуэца сай йоаца фусам, царна шу-кад оттабе йоаца таро, ламаза кIал тасса хийтта ший ферта мара йоацилга. Цхьабакъда, сийна бай а баьнна, говр хахккал доккха ков хиларо кIезиг-дукха дега салоIам бир. Ах сахьат далалехьа уж беррига хьаьший вай коа Iобессар. Цу сахьате кIаьнк вахийта, хоам бир аз сайга хьежащ латтача новкъостага сайна тIаIоттаденнача гIулакхах. Харцлер къонахчунна тIадац. Аьннача дош доацаш вола къонах ваьсса саг лоархIар. Цкъа тешам байча из юхаметтаоттабе вала санна хала да.

Сов дукха нах са коа вIашагIкхетар фуд ца ховш, цунах тамаш еш, цу сахьате тха коа баьхкар тайпан нах, лоалахой. Наьха хIама махилда яхача нахах вай дала лорадолда. ВIашагIкхийттараш малашб хайча, цар хьош бола никъ байзача, вIалла са саготде ца дезаш деррига а долаш дар вай коа. Иззал болча мехкага хьожаш, царна эша гIулакх деш, ламаз дайташ уралаташ тайпани лоалахойи кагийнах бар. Массанена а ламаза кIал тасса хIамаш хьаера минута ялалехьа. Дунен да се волаш санна хетийтар сона са гIулакха оарцагIбаьннача, мехка хьалхашка са юхь кIайяьча наха.

Деррига а вайнаьха гIулакхаца хила мадеззара дIадодаш дар. Цхьабакъда, дахьа а дилла а моттиг йоацаш чIоагIа къувлаш дар цхьаькха: царна, аьлча, мехка дIаоттаде шу ца хилар. Цунах сакхийра са лоалахочун Хамхой-наькъан сага. Лоалахо хилар мара цхьаккха тайпа гаргало а яцар тхона юкъе. Ишттал сий дола хьаьший хьа коа-карта бахкал ираз долаш хьо хилча, дунен чуи къематдийнахьен къинтера а ваьнна, сай коарча доаханах дикагIдола бежан лу аз хьона, аьлар цо. Бежан дийналга хайча чIоагIа беха хьайзар къоаной, беррига хьаьший. Ишттa ахканара лоаца бийса са коа яккха езаш хилар уж.

Iуйрийна хIама кхаьлла Мочкъий-Юрта кхо пхьа битийта болха меккара толашагIбола къоаной, къонахий наькъа арабоалача хана, цар тхьамадаш шоай кучер а хийца, шоай тачанка тIа говраш лехка хоавир со. ТIаккха аз а из гIулакх гуш мел болча тайпан наха, лоалахоша а кхетадир мехка хьалхашка са мел сий даьнад.

Из деррига хьадаьр, са оагIув хьаллаьцараш, мехка хьалхашка лакха лоам а баь, со хьалоттаваьраш тайпан нахи лоалахойи бар. Цу дийнахьа уж чура коч а хинна дIаоттаргбацар сона, нагахьа санна со царца кIома, тийша болх лелабеш хиннаваларе. Со ала гIерташ дар да эггара хьалха хьай нахаца, лоалахошца товш, Iнмерза хила, царца во-дика декъаш хила, яхилга.

...Мочкъий-Юрта дIакхаьчар тхо. Нанас ваь бархIийс вошен, дар къонгаш, гаргара, тайпан нах, лоалахой бар вIашагIкхийтта. Лоацца аьлча, сигал хьалкхесса ний лаьтта Iойожаргйий-хьогI, аьнна, хеталуш дукха адам дар цу коа. Экажкъонгий-Юртара хоам баьбар царга тахан мара довна юкъе бода мокк хьал ца кхоачалгах. Хьаьшашта никъ мукъа буташ, фусамдай ковна дехьен сехьен Iачудаха кортош а долаш, тIайгIане латтар укхаза вIашагIа мел кхийтта нах. Хьаьший тхьамадашка моаршал хоатташ, царна духьала вера цIен вокхагIвар.

ГIалгIашкахьа эггара хьалха цу цIенгара дIадоладеш дар пхьенаш дитара башха-дика гIулакх. Бита безаш хиннар цу цхьан цIен кхо пхьа бар. Коа вIашагIа кхийтта маIа а кхал а мел бола нах белхаш бар. Доккха таьзет дар цига лаьттар.

Пхьенаш дитийта баьхка беррига хьаьший фусамдай коа гора эттар, царех дукхагIбараш кхалнах санна махъарч деттaш белха а белхаш. КIаларбараш а пхьенаш дитийта юкъе баьхкараш а Iалаьмате чIоагIа беха бар. Гора баха латтача мехка духьала латтача цу цIен вокххагIчунга, цун вежарашка, цар къонгашка кхаьчар дувцилга доаццаш йоккха хало яр. Сабар, денал, хьаькъал, эшаш минуташ яр уж. Цкъара горабаха латтача хьаьший къоаношка, царна тIехьа латтача къонахашка а хьежа, тIаккха шийна тIехьа латтача оарцага юхахьежар вокххагIвола воша.

Машар бергбац, е из хила йиш а яц яха Iнмадаш йир цунна тIехьашка латтача цхьабараша. Цу хьакъехьа чIикъи-бикъи мадаккхалаш, — аьлар фусамдай цIен вокхагIчо. Со шугахьа юхахьажар кхы маIан долаш дагой шоана щайтIа юкъе дарах, сухал котъяларах, сабар ца хиларах цхьа-шя саг бахьан долаш юхьIаьрж этта, цIий дита яхаш, дехардеш гора этта латта мохк. Тахан вай акхар юхь яь, даьккха сий гIалгIай къам мел долча хана дахаргда, хIаьта акхар юхь а йоагаяь, вайна, аьнна, наIалт цIаккха диццлургдац. Массанена а дIахозаш дир къоаночо из къамаьл. ТIаккха цхьан минута сатем эттар цу доккхача коа.

Из бока а беш, вIашттa кхозза йистхилар фусамдай вокххагIвар: «Ва, нах, са хьаьший, мехка аьлий! Аллах цIи йолча далла мара сужне ваха йиш яц цхьаккха сага. Оаша тха коа денача гIулакха жоп лургдац оаха, шо нийсса ураэттача мара. Иоахаш даьла цIи а йолаш, деш дуIа долаш гора латтачара меттахьа бала тугаш бацар пхьенашта юкъебахараш, цкъара жоп да тхона хьайна оаха тIаденача гIулакха, яхаш дехардеш. Уж гIаь-метта боагIаш ура ца эттача шоашта фусамдас жоп лургдоацилга хайначул тIехьагIа, лиота латтача хьуна тарлуш, ураэттар беррига нах. ТIаккха фусамдас жоп делар ер дешаш а оалаш: «Хьалха Аллах цIи йолча даьла духьа, тIаккха мехка сийна оаша денача гIулакха шун юхь а еш, уж пхьенаш дитар оаха».

ТIаккха цу коа вIашагIа мел кхийттача нахага махьарч даьлар. ВIаши мархIи бетталуш, фусамдай къинтерабоахаш, царна дег тIара баркал оалаш, ловцаш доахаш-чакхбаьлар пхьенаш дитийта баьхкараш. ТIеххьара коа чубаьхар маьрша цIий хьаьрчараш. Байнарий дашноаноща, вежараша мархIа а бехкаш, царна къинтера баьлар уж.

Таьзете мел латтарашка амин алалаш, аьнна мухь а теха, дуIа дир мехка къаьдас. Байнарашта маьа дIакхайкабир. ТIаккха мехка юхь кIайяьча цIенна баркал оалаш, тахан оаш даьккха сий тIехьенгара тIехьенга доалаш, дуне мел латта латталда шун, дахар а далар а имане хилда шун, тахан шуга дена во диццеш дикаш ухалда укх коа, цIена тIехье кхуйла шун, аьнна, дег тIара ловца баьккхар фусамдаьшта мехка кхаьдас.

Ший коа вIашагIкхийттача Iалам нахагара, къоаношкара, пурам а дийха, йистхилар пхьенаш дуташ жоп деннар. Цо аьлар: «Ва нах, ладувгIалаш аз яхачунга, пхьенащ дитийта юкъе баьхкача мехка тхьамадаша вIалла боарам а боацаш, дилла а дахьа а моттиг йоацаш чIоагIа дехар даьд сога пхьенаш дитарах цу байнарашка сагIийна дIадахийтара доагIа ахча хьаэпар дехаш. Сайгара, кархьеккха жоп деннадар аз царна, аз даьчунна духьалвала тха цIен саг воацилга царна дIа а хайташ. Цхьабакъда, Iение уж ца Iийначул тIехьагIа, хьаьшаша дехачох лаьца дагаваьннав со вежарашца, йинжарашца, вежарий къонгашца, гаргарча нахаца. Уж беррига са дагтара ба. Дунен тIа мел дола рузкъа тхона хьалуш хилча, из хьа а ийца, мичча бесса нийсденна дале а, даьла Iоажалах байна тхоай нах бохкаргбац оаха. Iаьржен кIайи шай хьаэцаргдац. Из аз дIахайтад тIаIертта сога дехардеш болча Iалам нахага, къоаношка. ХIаьта а сов чIоагIа цар дехарех оаха жоп деннад царна укх тха коа цIий а даьккха, байнарашта тIера сагIа де а цу сагIах укхаза вIашагIа мел кхийттараш кхетийта а.

ТIаккха сагIа даьккхар пхьенаш дитача фусамдай коа.

Ишттa хилар гIалгIашкахьа эггара хьалха пхьенаш дитар. Боарам боацаш чIоагIа доккха сий даьлар гIалгIай мехка цу цIен. Цар дIадоладаь из башха-дика гIулакх тахханалца дахаш а да.

Къамаьл дIаладаьр
Б. КОСТОЕВ.

Нохч-ГIалгIай «Силуэт» яхача производственни текстильно-галантерейни объединене бригадашта юкъе яьржача яхье укх тIеххьарча шерашка хьалхара моттиг дIа ца хецаш хьайоагIарех я трикотажни цехера Сушко Надежда керте латтача цхьоалагIча бригада коллектив. Цун керттердар да массаза а ший декхараш цIена кхоачашдеча бригадира ший болхлоех хIаранегара доагIаш дар хьа а дехаш, царга массанега хьинаре къахьегийтар, хIамаш тегарий къахьегами царна юкъера социалистически яхьи цо кхетамца вIаштIехьякк х а р. Цхьаккха бутт дIабахийтац бригада коллективо ший задани 105 — 110 процент кхоачаш ца еш.

СУРТА ТIА: хIамаш тегарий бригадир Н. Сушко.

И. ПЛИЕВА сурт.

30—40-ча шерашка а 50-гIа шераш доалалуш а лийцача наха реабилитаци яра хьакъехьа

(ДIахододар. Доладур 3, 13, 15, 22, 24 февралех, 1, 3, 6, 8, 10, 13, 15 мартех, 3, 5, 10, 14, 19, 21, 24, 26, 28 апрелех, 2, 10 мае арадаьннача газеташ тIа).

Шуаипов Абубакар, 1880 шера Курчалойски района Гельдыген яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, колхозхо, Гельдыген яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Кухнова Анастасия Сергеевна, 1920 шера Сунженски района Орджоникидзевски станице яьй, эрсе, парте хиннаяц, колхозхо, Сунженски района Коммуна яхача хуторе яьхай, 5 шу суд яьй.

Агаркова Прасковья Федотовна, 1893 шера Краснодарски крае яьй, эрсе, парте хиннаяц, пекарни хаьхо, Наурски района Алпатово яхача юрта яьхай, 5 шу суд яьй.

Эльбиев Гази, 1876 шера Надтеречни района Беной-Юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, колхоза завхоз, Беной-Юрта ваьхав, топаш техай.

Саидов Али, 1909 шера Курчалойски района Аллерой яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, хьехархо, Аллерой яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Курбахаджиев Курба, 1882 шера Итум-Калински района Атен-Баум яхача хуторе ваьв, нохчо, парте хиннавац, колхозхо, Атен-Баун яхача хуторе ваьхав, топаш техай.

Дзурабов Косум, 1887 шера Итум-Калински района Ушкалой яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, артела складчик, Ушкалой яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Албастов Кагерма, 1867 шера Итум-Калински района Ушкалой яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, единоличник, Ушкалой яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Магомадов Магомед, 1897 шера Ботлихски района Гогатли яхача юрта ваьв, таьлин, парте хиннавац, кустарь, Аллерой яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Дукуев Саид-Альви, 1910 шера Курчалойски района Элисхан-Юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, деша ца хар дIадаккхара вола уполномоченни, Элисхан - Юрта ваьхав, топаш техай.

Хасуев Гарта, 1887 шера Курчалойски района Цацан-Юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, колхозхо, Цацан-Юрта ваьхав, топаш техай.

Калиев Саарали, 1887 шера Курчалойски района Аллерой яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Аллерой яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Мутиев Халид, 1907 шера Курчалойски района Бачи-Юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, колхозхо, Бачи-Юрта ваьхав, топаш техай.

Эрзуев Закри, 1887 шера Курчалойски района Центорой яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, колхозхо, Центорой яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Дутуев Яхья, 1874 шера Курчалойски района Майртуп яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, колхозхо, Майртуп яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Ашаханов Ражаб, 1862 шера Итум-Калински района Колходой яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, единоличник, Итум-Калински района Ховха яхача хуторе ваьхав, топаш техай.

Бетиев Абдурахман, 1882 шера Итум-Калински района Ушкалой яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, артела член, Ушкалой яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Курбанов Мути, 1861 шера Итум - Калински района Колходой яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, колхозхо, Колходой яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Аюбов Алаудин, 1882 шера Курчалойски района Цацан-Юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, хаьхо, Цацан-Юрта ваьхав, топаш техай.

Кузнецов Андрей Кондратьевич, 1864 шера Урус-Мартановски района Ермоловски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Сунженски района Карабулакски станице ваьхав, топаш техай.

Богатырев ИбрахIима Мухьмад, 1908 шера Сунженски района Яндаре ваьв, гIалгIа, парте хиннавац, ахархо, Яндаре, ваьхав, топаш техай.

Богатырев ИбрахIима Муса, 1911 шера Сунженски района Яндаре ваьв, гIалгIа, парте хиннавац, ахархо, Яндаре ваьхав, топаш техай.

Гащенко Калинин Моисеевич, 1890 шера Сунженски района Карабулакски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, колхозхо, Ассиновски станице ваьхав, топаш техай.

Ванкаев Усамат, 1879 шера Надтеречни района Iаьлий-Юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, единоличник, топаш техай.

Товсултанов Умха, 1881 шера Надтеречни района Лахкара Наур яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, колхозхо, топаш техай.

Тихонов Викентий Евстигнеевич, 1892 шера Шелковски района Дубовски яхача юрта ваьв, эрсе, парте хиннавац, колхозхо, Дубовски яхача юрта ваьхав, 5 шу суд яьй.

Кияшкин Филипп Павлович, 1873 шера Сунженски района Слепцовски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, колхозхо, Слепцовски станице ваьхав, 8 шу суд яьй.

Ляпин Семен Леонтьевич, 1873 шера Сунженски района Слепцовски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, колхозхо, Слепцовски станице ваьхав, 5 шу суд яьй.

Маковкин Андрей Никифорович, 1874 шера Сунженски района Слепцовски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, колхозхо, Слепцовски станице ваьхав, 5 шу суд яьй.

Хасиев Хазбулат, 1891 шера Надтеречни района Шиды - Юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, колхозхо, Шиды-Юрта ваьхав, 5 шу суд яьй.

Баталов Ама, 1874 шера Грозненски района Новые Алды яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, гIишлон контора хаьхо, Новые Алды яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Магомадов Арсануко-Хаджи, 1840 шера Урус-Мартан яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, иждивенец, Урус-Мартановски района Гехи яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Газгиев Хаджислав Газиевич, 1881 шера Цумадински района Гако яхача юрта ваьв, аварец, парте хиннавац, ахархо, Гако яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Бексултанов Кунта-Хаджи, 1897 шера Ачхой-Мартан яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, колхозхо, Ачхой-Мартан яхача юрта ваьхав, 10 шу суд яьй.

Берсахаджиев Юсуп, 1876 шера Курчалойски района Центорой яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, единоличник, Центорой яхача юрта ваьхав, 10 шу суд яьй.

Бесиев Дуку, 1902 шера Курчалой яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, колхозхо, Курчалой яхача юрта ваьхав, 10 шу суд яьй.

Бетигов Яхъя, 1902 шера Итум-Кале яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, «Заготщерсть» кладовщик, Итум-Кале яхача юрта ваьхав, 10 шу суд яьй.

Гогиев Дебри Юсуп, 1891 шера Назрановски района СурхотIа ваьв, гIалгIа, парте хиннавац, хаьхо, Пригородни района Редант яхача юрта ваьхав, 10 шу суд яьй.

Гальмурзаев Абубакар, 1890 шера Ачхой-Мартан яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, сельпо заготовитель, Ачхой-Мартан яхача юрта ваьхав, 10 шу суд яьй.

Гурмаев Тута, 1891 шера Атагински района Новые Атаги яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, единоличник, Новые Атаги яхача юрта ваьхав, 10 шу суд яьй.

Тахахаджиев Байтук, 1871 шера Веденски района Дышне-Ведено яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Дышне-Ведено яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Шахангиреев Муну, 1780 шера Ведено яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Веденски района Эшилхатой яхача хуторе ваьхав, топаш техай.

Калинин Николай Захарович, 1893 шера Сунженски района Троицки станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, транспортни конторе десятник, г. МагIалбике Назаренко яхача поселке ваьхав, топаш техай.

Ялута Петр Филиппович, 1890 шера Черниговски области г. Глухове ваьв, украинец, парте хиннавац, г. Грозне ваьхав, топаш техай.

Хамидов Хамид, 1900 шера Чеберлойски района Центорой яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, колхозхо, Чеберлойски района Нуй яхача хуторе ваьхав, 8 шу суд яьй.

Керимов Озни, 1901 шера Шаройски района Хакмадой яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, колхозхо, Хакмадой яхача юрта ваьхав, 8 шу суд яьй.

Ахмадов Нажмутдин, 1909 шера Веденски района Дарго яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, колхозхо, Дарго яхача юрта ваьхав, 5 шу суд яьй.

Козодоев Николай Иосифович, 1904 шера г. Батуме ваьв, эрсе, ВКП(б) член, «Грознефть» инженер, г. Грозне ваьхав, 5 шу суд яьй.

Дазаров Абдурахман, 1900 шера Гудермесски района Кады-Юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, колхозхо, Кады-Юрт яхача хуторе ваьхав, 10 шу суд яьй.

Талаев Магомед, 1904 шера Веденски района Дарго яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, колхозхо, Дарго яхача юрта ваьхав, 8 шу суд яьй.

Вахаев Атаби, 1906 шера Урус-Мартановски района Мартан-Чу яхача хуторе ваьв, нохчо, парте хиннавац, колхозхо, Мартан-Чу яхача хуторе ваьхав, 10 шу суд яьй.

Мыкалова Дарья Кондратьевна, 1911 шера Ставропольски крае яьй, парте хиннаяц, колхозхо, Грозненски района Комсомольское яхача юрта яьхай, 5 шу суд яьй.

Алимханов Магомед, 1905 шера Надтеречни района Iаьлий-Юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, единоличник, Iаьлий-Юрта ваьхав, топаш техай.

Мигалина Елизавета Леонтьевна, 1891 шера г. Дербенте яьй, эрсе, парте хиннаяц, цIеннана, г. Грозне яьхай, 5 шу суд яьй.

Соловьева-Белячкова Клавдия Ильинична, 1890 шера г. Грозне яьй, эрсе, парте хиннаяц, «Пищепром» артела болхло, г. Грозне яьхай 5 шу суд яьй.

Силакова-Гутова Елена Никитична, 1896 шера г. Туле яьй, эрсе, парте хиннаяц, школа хьехархо, г. Грозне яьхай, 5 шу суд яьй.

Ионова Мария Матвеевна, 1902 шера г. Грозне яьй, эрсе, парте хиннаяц, мебельни фабрика болхло, г. Грозне яьхай, 8 шу суд яьй.

Власов Павел Кузьмич, 1890 шера Воронежски области Росташи яхача юрта ваьв, эрсе, парте хиннавац г. Грознерча № 4 йолча тика продавец, г. Грозне ваьхав, топаш техай.

Серебряков Евстафи Несторович, 1892 шера Грозненски района Ермоловски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, Артемовски элеватора весовщик, Грозненски района Первомайски станице ваьхав, топаш техай.

Минцаев Бачули, 1892 шера Ачхой-Мартан яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, артела хьу тедар, Ачхой-Мартан яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Бисаев Цочи Асланбек, 1857 шера Галашкински района Галашка ваьв, гIалгIа, парте хиннавац, артела совхозе болх баьб, Галашка ваьхав, топаш техай.

Хаджиев Усман, 1885 шера Ачхой-Мартан яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, артела член, Ачхой-Мартан яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Гапархоев Успа ТIури, 1867 шера Галашкински района Галашка ваьв, гIалгIа, парте хиннавац, колхозхо, Галашка ваьхав, топаш техай.

Мякиев (Беймурзаев) Тегела Аси, 1882 шера Галашкински района Семи-Огоч яхача юрта ваьв, гIалгIа, парте хиннавац, единоличник, Семи-Огоч яхача юрта ваьхав, 10 шу суд яьй.

Мякиев Беймарза Тегель, 1861 шера Галашкински района Семи-Огоч яхача юрта ваьв, гIалгIа, парте хиннавац, единоличник, Семи-Огоч яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Малевин Петр Антонович, 1895 шера Малгобекски района Вознесеновски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, колхоза бригадир, Вознесеновски станице ваьхав, топаш техай.

Джанхотов Ахмат, 1904 шера Урус-Мартан яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, колхозхо, Урус-Мартан яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Токаев Ахъяд, 1878 шера Грозненски района Новые Алды яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, общежити хаьхо, Новые Алды яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Романков Алексей Михайлович, 1902 шера Орджоникидзевски края Донской яхача юрта ваьв, эрсе, парте хиннавац, кирпичи еча завода болхло, г. Грозне ваьхав, топаш техай.

Горчханов Юша, 1877 шера Урус-Мартановски района Гехи яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, колхозхо, Гехи яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Хацаев Тагир, 1876 шера Урус-Мартановски района Гехи яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, колхозхо, Гехи яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Маилаев Умалат, 1914 шера Урус-Мартан яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Урус-Мартан яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Гайсултанов Хадшука Байсолт, 1907 шера Шалински района Автуры яхача юрта ваьв, гIалгIа, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Автуры яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Чемберлиди Харлампий Григорьевич, 1892 шера (Турци) г. Транезунде ваьв, грек, парте хиннавац, кустарь-одиночка, г. Грозне ваьхав, 10 шу суд яьй.

Исаков Магомед, 1880 шера Шаройски района Тима яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Ачхой-Мартановски района Самашки яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Исахаджиев Абдурахман, 1871 шера Шаройски района Шимой яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Ачхой-Мартановски района Самашки яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Винокуров Петр Панкратович, 1878 шера Раздольное яхача юрта ваьв, эрсе, парте хиннавац, «Красный пахарь» колхоза плотник, Раздольное яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Бабаков Миталим Абокович, 1894 шера Дагестан, Аксай яхача юрта ваьв, гIумке, парте хиннавац, «Красный Восток» колхоза колхозхо, Аксай яхача юрта ваьхав, топаш техай.

(ДIахододар хургда).

Пультера команда телаш

МОСКОВСКИ ОБЛАСТЬ. Солнечногорска юххерча центральни машиноиспытательни станце хIанзара приборашн электронни устройствашн делаьро таро хулийт саго кулг тоха ца дезаш керда юртбоахама техника автоматически режиме а йолаш тахка. Машинай ходовой даькъа а кхыйолча технически а характеристикашта тохкамаш ду пультера команда а телаш. Из бахьан долаш кхоюю ха, дикагIа лоаттабу тIахьожам.

Станце балха юкъе йолаяьй дIа-юха лела электронно-вычислительни центраш. Уж автомобила чархаш тIа латташ я. Уж чIоагIа атта я кхашкарча хьалашка тохкамаш дара. Электроника сихха новкъостал ду конструкце кхоачамбоацараш гучадаха а ший ханнахьа уж дIадаха а.

Органически минеральни удобренеш яхкара йола машинаш, прицепаш, автомобилаш, юртабоахама продукцена переработка ярен из лоаттаярен процессашка болх беш йола техника кхашкара дараш санна хьалаш долча ЦМО полигоне а лабораторешка а тохкамаш деш чакхйоах.

СУРТА ТIА: МТЗ-82 яхача серийни трактора центральни машиноиспытательни станце полигоне тохкамаш деча хана.

Г. ХАМЕЛЬЯНИНА сурт.

(ТАСС фотохроника).

ГIИШЛОНХОШТА ШОРТТА МАТЕРИАЛАШ

Пятилетка дIадахача шерашка хIара шера хьалъяьрел диазза дукхагIа гIишлош я укх шера вай республике хьалъе езаш. Цунца дувзаденна доккхий декхараш хьалкашка латт «Чечингагропромстрой» производственни объединенена чуйоагIача Грозненски аьшкбетона конструкцей завода коллективана, хIана аьлча, гIишлонхошта маэшша аьшкбетона, столярни изделеш лоаттае езаш я из. Цу декхарех дика лоархIабеш хьабоагIа предприяте болхлой. ДIабахача биъ бетта заданел тIех цар арахийцай 26 эзар сома маьха товарни продукци. Шоай потребителашта гIишлон материалаш лоаттаяра дола договорни декхараш а дизза кхоачашдаьд цар.

Къахьегама овсарле лакхъяра пачхаьлкхен план байтта процент тIеххховчашъяьй завода коллективо. Заданел тIех ара мел хийца продукци духхьал из лакхъяра чотагIа хьаьлй. Бийдал, цемент, электроэнерги, кхыйола материалаш кхоярах, хьаеча продукцега дIадодар оттабаьча боарамал кIезигдарах планал тIех 123 эзар сом пайда баьб цар.

Укх шера хадданза яхье хьалха а латташ, башха-дика производственни толамаш дахарца белгалъяьнна я Гунеев Хьусени Нуркиев Хьажмурди керте латтача цехий коллективаш.

К. БАШИРОВ.

БЕРИЙ КОЛОНЕ — ДАЙ-НОАНОЙ ДИ

Шоай аргlанара «дай-ноаной ди» дlадихьар НГl-АССР МВД Грознерча къахьегама кхетам балара учреждене. Берригача мехко а санна дездир Сийлахь-боккхача Даймехка тlем тlа Котало яьккха 45 шу дуза ди цу учрежденерча кхувш-боагlача кагирхоша. Хlаьта шийн воспитанникашка са ца готдайта а цар даьшта-ноаношта салоlам бар духьа а, из мероприяти чакхъяьккхар цу учреждене начальника Патиев Саlадала Тlахlирас. Из чакхйоаккхача цунна новкъостал даьраш бар цун заместителаш Петров Сергей Константинович Займутдинов Ахмед Абдурзаковичи. Иштта из вlаштlехьйоаккхача доккха дакъа лаьцар, шоашта теха ха чакх а яьккха арабувла кагирхой балха дlаниисбара волча воккхагlволча инспектора Гадиев Руслана. Цlей дездеча а «дай-ноаной ди» дlахьоча а дукха хьаьший бар.

Iуйрийна 10 сахьат даьлча дlадоладир цlей, эггара хьалха дош аьлар колоне начальника Патиева, цо цlейца даькъала бийцар хьоашалгlа баьхка тlема а къахьегама а ветеранаш, бlухой - интернационалисташ, воспитанникай дай-ноаной.

Эскаре санна, цхьан оагlорахьа латтар воспитанникаш, вокх оагlорахьа — дай-ноанойи кхыбола хьаьшийи. Массавар а доггlоздаьнна вар, царна бlарахьежача моттаргдар уж нах шоай бераш лийца доахкача лагере а боацаш цхьаннахьа арахьа ба, аьнна. Колоне хьа чу мел воагlар эггара хьалха Тlахlира тlа а вахе, из цlейца даькъала а вийце моаршал хоатташ хулар. Цо хьахьокхар цун воспитанникий даьшта-ноаношта вовзаш а цар сий деш а из хилар. Вешта, из-м тамаш а яц, хlана аьлча халкъа судо шийна доагlаш дола таlазар а дай, цу колоне кхаьчача хlара зlамигача сага из цу чура араваллалца йолча хана даьна а нанна а метта ва Патиев.

Патиев колоне начальник вола дукха ха яц. Хlаьта а дикка хувцамаш де аьттув баьннаб цун.

— Духхьашха со укх колоне балха венача хана, укхаза даьллар доккха туржаl дар. Бакъдар аьлча, сай опыт йоккха яле а, цкъарчоа со шек ваьлар, сайна укхаза болх бе могаргхиларах.

Сай болх аз дlаболабир дисциплина чlоагlъяра тlера, бакъда, цу гlулакха раьза боацараш а нийсбелар. Царца дикка къувса а дийзар, хlаьта а цхьаццабараш кхеташ бацар шоаш леладечох хlама хургдоацилгах бакъда, дlахайтачул тlехьагlа балхара дlабаьлар уж. Цул тlехьагlа хувцадала -доладелар укхазара гlулакхаш, хlаьта воспитанникашта юкъе а зуламаш кlезигагlа хул хlанз. Шоашта администрацес тlадехка декхараш диззан шоай ханнахьеи кхоачашду цар. Цунна дола масал да тахан, шоашта теха ха чакхъялалехьа аравоалаш ялх воспитанник хилар. Хlаьта таханар саlгlна йола мероприятеш е йолаяь ши шу совгlа ха мара яц, бакъда цу лоаццача хана дукха пайда баьб тхона цар. Вешта аьлча, тхона дикагlа довз тхоай воспитанниий вахара хьал. Дlахо а укх тайпара мероприятеш чакхъяха лаьрхlа да тхо. Хlана аьлча, укх чу цхьацца зуламаш а даь боахкача кагирхой даьшца-ноанощца бувзам лоаттабар тха балхана чlоагlа накъадоалаш да.

Цу тайпара къамаьлаш дар цу учрежденерча кхыча болхлоша дийцараш а. Укхаза белгал ца доаккхаш дита йиш йолаш дац цхьа хlама. Хьалха, вайна ховш ма хиллара, цу тайпарча учрежденех лаьца вlалла хьоахаде йиш йолаш дацар. Цудухьа дукха хулар наха дувца къамаьлаш. Цу тайпарча къамаьлаша унзара боахар баха нах, хlаьта цу учрежденешка а хинна араваьннача сагах, цlерах санна кхерар. Тахан а нийслу уж балха дlаэца раьза боаца кулгалхой, хlаьта уж санна дола кхоачамбоацараш дlадахарца бувзабенна ба воккхагlволча лейтенанта Гадиев Руслана болх. Цо дувц:

— Аз укх колоне болх бу ши шу гаргга ха мара яц, хьалхагlа боккхагlбараш болча колоне вар со. Бакъда, кагирхоща дуккха халагlа да, хlана аьлча ер ма дий, аьнна, цар шоашта хьалхашка оттадаь декхар хилац. Цул совгlа, ха а яьккха укхазара араваьнна саг балха дlаэца ца тугаш чlоагlа духьале ю цхьацца болча кулгалхоша. Дале а, са декхар да мичча тайпара а царна къахьега моттиг нийсъяр. Цу хьакъехьа сона новкъостал де йиш йолаш бар райкомий а обкома а комсомола болхлой. Бакъда, уж шоашта вlалла гонахьа доацача санна мара хlама деш бац. Шун газетага гlолла царга дехар де ловра сона цу гlулакха цар шоай терко тlаяхийтар.

Нийса йоах Руслана, нагахьа санна комсомола а вай обществас а кагирхошта когаш тlа овтта гlо-новкъостал ца дойя цар деш дола зуламаш кlезиглургдац. Цул совгlа, кагирхой къахьегамца бола безам сов а боаккхалургбац. Сога хьаттача, кхы тlехьа а ца теташ массавар оарцагlа а ваьнна из гlулакх цхьан кога тlа даккха деза.

— Тха колоне хlанз укх сахьате ер ма йий, аьнна, кхы йоккха проблема йолаш хlама дац — йоах, политически даькъе начальника заместитель волча Петров Сергей Константиновичас. — Кагирхошта вай вахаре хулаш латтача хувцамех дола бакъдар ховргдолаш, царна деша газеташ а журналаш а долаш да, шоаш мукъа болча хана цар шоай са мукъадоаккхаргдолаш хьажа телевизор а ладувгlа радио а я. Цул совгlа, укхаза шоашта халкъа судо теха ха чакхйоаккхаш болча кагирхошта юкъе дукхагlбараш юкъера образовани йолаш бац. Цу санна болчарна лаьрхlа йоккха опыт йола хьехархой болаш школа а, училище а я укхаза. Шоаш укхаза йоаккхача хана юкъера школа чакхъяккха а шоай дего къоабальеш йола говзал lомае а йиш йолаш ба кагирхой.

Дукха ба укхазара арабаьнначул тlехьагlа лакхерча дешара заведенешка деша дlаэйттараш а. Хlаьта дукхагlболчар тхога а, укхаза юхебисача шоай новкъосташка а, шоай хиннача хьехархошка а каьхаташ ухийт. Хlара цlей мел долча хана дукха телеграммаш а, открыткаш а, каьхаташ а ухийт цар тхога цlейца тхо даькъала дувцаш. Тхо теш да шун газет дийшачул тlехьагlа комсомоло а иштта кхычар а тхоашта новкъостал дергхиларах.

Хетаргахьа, газет дешараш та дувца дезац, аьнна, хет сона лакхехьа вай хьоахаьяча учреждене болх бе мел хала а бехктокхаме а да. Цигарча воспитателашa беннача кхетамга хьежжа хургда кагирхой дlахора вахар. Цу учреждене ше яьккха ха цlаккха а йицлургьяц цигара араваьннача зlамигача сага. Хlаьта цу чу из мел воалача хана ший гаргара нах, доттагlий, новкъостий ца гуш а уж го безам болаш а ма хургвий цигара хlаравар.

— Аз укх отряде воккхагlвола воспитатель волаш болх бу дукха ха еце а, дукха хlама дайзад сона — йоах Ибрагимов Нурдин Исрапиловичас. — Са отряде 73 саг ва, царех хlаранеца ши-ший тайпара къамаьл де деза. Ха деза цун дагахьа фуд, фу уйла йолаш ва, цул тlехьагlа мара цунна тlабода никъ короргбац. Хlаьта дlаоалаш санна атта дац из дерриг а чакхдакха.

Да а да из-м Ибрагимовс яххача бесса хала де дезаш хlама. Ховш ма дий (исправительно - трудовой) оалача учреждене кхаьчараш хала болга. Хlана аьлча, царна юкъе дукхагlбараш е дай боацаш е ноаной боацаш ба. Геттара чlоагlа терко е езаш ба цу тайпара кагирхой.

Цу учрежденерча кулгалхоша шоай воспитанникашца тlатеlla къахьегарах цигара араваьннар, шозлагlа халкъа суда хьалхашка отташ йола моттиг наггахьа мара хилац. Из а бlаьннена юкъе цаlшинъ мара нийслац. Уж а нийслургбацар аьнна хеталу, нагахьа санна цу воспитателашта комсомоло а ерригача общественносто а новкъостал доре.

Тlеххьара а ала ловра, шоай атта боацача балха тlа, кагирхой нийсача новкъа бахара а цар вахарера гlалаташ дlадахара а, шоай низ а хьинар а кхо ца деш къахьегаш болчар аьттув балба, аьнна. Вай хьалхиерга хьежжа хургья вай тlехье. Хlаьта цунга хьежжа дегlайоагlаргья беррригача мехка дикка гlа а боаккхаш дегlайоагlаш латта перестройка а.

И. УГУРЧИЕВ.

СУРТА ТlА: колоне дай-ноаной ди долча хана.

З. САРАКАЕВА сурт.

«Эздий нах»

Беламе дувцар

БАРТАЛА яьккхача яьшка гонахьа багlа новкъостий. Шишша кирпишк вlашка а йилла, «гlандаш» даьд цар. Яьшка тlа доаржадаь уллача газета тlа lойиллай аьта маькх, хоха буц, массехк селедка. Поле цаl мара дац новкъосташка. Из зlамагlчунна бе доалл. Цунна уллув я къаракъа шушаш а. Эггара хьалха детта пела тхьамадага дlакховдаду зlамагlчо.

— Тхьамада, хьажал укх пела фу йоах!

— Эшшахь... Ма дукха деттад lа из. Са желудок дика-м яц... — оал тхьамадас пела дlабе а доллаш.

— Ай, къаракъ во дац желудок лазаш хилча. Цо ерригга микробаш йоверггьа! — йоах зlамагlчо. — Дала моаршал лолда хьона, тlатох цо.

— Дикан хилда ер! — тхьамадас пела тlакlалтlархкхосс. Уллув вагlача шин новкъоста а цу боарамах къаракъ lодотт зlамагlчо. Тlаккха мара шийна малац цо. Хоза лостам болаш, эзделах ца бохаш багlа новкъостий.

— Ер, хох дика хургба хьона, тхьамада — йоах зlамагlчо, — укхох йоахк ерригга витаминаш.

Юрта вайта кулгалхо вувцаш багlа уж.

— Даьллахьий, ма цlена саг ва-кх из, — йоах тхьамада аьтта оагlорахье вагlача лакхача дегlах волча зlамсаго. Хlанз-м тоабала мег вай совхоза болх.

— Сога ма дувца lа, — раьза вац цунна духьала вагlар.— Са бажа хиннав цу сагаца болх беш. Ший бе енар дlахецаш вац из йоах цо.

— Сона хац хьа бажа фу йоах, бакъда, аз дувцар нийса да хьона!

— Яьй, сабардел шоай, — йоах тхьамадас, — цо-м цаl дергдар. Вай истола тlа вувццал къонах вац-кх из.

— Даьллахьий, оаша фуннагlа дувце а, из дика саг ва,— соцаш вац лакхавар.

— Из-м дошо хила валар, оаша гlараш ца яь, — тlачовх тхьамада.

— Тхьамада, укхо фу йоах хьажал! — аргlанар пела цунга дlакховдаду зlамагlчо.—Хье желудка геттара дика хургда-кх цlена къаракъ.

...Бийса хиннай. Йоассаеннай шушаш. «Ма бувца наьха нах! Ма бувца!!!», яхаш шийца къийсачунна бий хьокхаш ва лакхвар. «Совца, да хьакхийца валларгаш!», яхаш царех ка етташ ва тхьамада.

Дехьа-сехьа вувлаш тхьамадана че чу мlарга тоха гlерташ хьувз зlамагlвар.

Ж. МОВЛЯР.

Бlаьсти... Х.-Б. ИСРАИЛОВА сурт.

МОСКВА. Дукха ха йоаццаш авторски свидетельство дlаденнад экологически цlена йола транспортни средства хьаярах. Моллагlа яраш санна йолча серийни конденсаторашца болх беш йола ши-шегlа лела установка хьаяьй. Кердача двигатела башхалонашта юкъе я lалаьмате чlоагlа дарегlа йола цу сахьате еш йола зарядка. Технически гlулакх эшаш яц, моллагlча формагlа, лелае аттагlа хургйолча тайпара кийчъе йиш йолаш я...

Из керда установка хьаяь моттиг — Московски автомеханически института перспективни автотракторни электрооборудовани кийчъеш йола lилма-тохкама лаборатори.

Из вlашагlъелларех керттера вар воккхагlвола lилман болхло В. П. Хортов ва.

СУРТА ТlА: «Ма хоза ловзорг я из», — оал улицагlа дlаболхача наха.

Г. ХАМЕЛЬЯНИНА сурт.

(ТАСС фотохроника).

Редактор **О. Б. ГАДАБОРШЕВ.**

ДЕША ДУВЛА!

НОХЧ-ГlАЛГlАЙ РЕСПУБЛИКАНСКИ МУЗЫКАЛЬНИ УЧИЛИЩЕ 1990—1991 ДЕШАРА ШЕРА ДИЙНАХЬАРЧА ОТДЕЛЕНЕ ДЕШАРХОЙ ХЬАЭЦ УКХ СПЕЦИАЛЬНОСТЕХ:

Фортепиано;

Мерз бола инструменташ — чlондарг, альт, виолончель, контрабас;

Духовой инструменташ — тромбон, труба, валторна, кларнет, гобой, зурма,

Халкъа инструменташ — халкъа пандар, дахчан пандар, баян, аккордеон, домбра, балалайка;

Хоровой дирижировани;

Илли дахар;

Музыка теори;

Дешара ха — 4 шу.

Училище кийчбу берий музыкальни школаштеи, юкъера образовани луча школаштеи хьехархой, вокально - хоровой ансамблаштеи оркестраштеи музыканташ - исполнительни артисташи, музыкальни самодеятельноста кулгалхой.

Музыкальни училище дlайийбу йизза юкъера школа-чакх ца яьккхараш, толаме экзаменаш дlа а енна 14 шерагара 30 шерага кхаччалца ха йола нах (вокальни отделене болхараш — 18 шу даьнараш). Укх специальностех деша овтташ: хоровой дирижировани, фортепиано, мерз болеи халкъеи инструменташ музыка теори — музыкальни школа яьккха хила беза.

Дlачуийбу экзаменаш 6-ча июле денз 20-ча июле кхаччалца хургья.

а) специальностах,

б) сольфеджиохи музыкальни грамотахи,

в) эрсий меттах (диктант), эрсий мотти литературеи (устни) — юкъера школа йизза ца яьккхарашта,

г) эрсий мотти литературеи (сочинени), СССР-а истори (устни). — юкъера школа яьккхарашта.

Дlачуийбу заявленеш директора цlерагlа лу цхьан кепара 5-ча июле кхаччалца.

Заявленеца хила деза: юкъера йоаца школа яьккхара свидетельство (тешал) е юкъера школа яьккха аттестат (подлинник), могаш хилара медицински справка (№ 086-у йолча формах) къахьегама книжка тlара выписка, 4 сурт.

Дlаовттара экзамений массайолча предметех консультацеш хургья 25-ча июне денз 5-ча июле кхаччалца.

Учебни заведене шоаш хьабаьхкача дlаовтташ бараша хьахьокх ше вара тешал (свидетельство) е паспорт, военни билет (эскаре гlулакх даь баьнараша), е приписной тешал (эскаре баха ха яраша).

Училище дlаэттараш стипендеца lалашбу юкъерча основанех. Ца кхеташ дар ха йиш я, укх адресагlа: г. Грозный, 364021, В. Терешковой, ул. 3. Телефонаш: 23-36-67; 23-58-93.

ТЕЛЕВИДЕНИ

ОРШОТ

14 МАЙ

I ПРОГРАММА

6.30 — 120 минот.
8.35 — «Вход в лабиринт» яха художественни фильм. 1-рей, 2-гlей сереш.
11.00 — Футбольни обозрени.
12.30 — Ха. ТСН.
15.30 — ТСН.
15.45 — Калнциева lайна ловз (клавесин).
16.10 — Дерригача дунен музей ден. Делегатске йоалла музей. (Каргополь).
16.40 — Берий сахьат (французски метта урокаца).
17.40 — Документальни фильма премьера.
18.30 — Ха. ТСН.
19.00 — «Дош» яха литературно - художественни программа.
21.00 — Ха. ТСН.
21.40 — Коллаж.
21.45 — Актуальни интервью.
21.55 — «Империя» яха художественни фильм 3-гlей, 4-гlей сереш (Канада, 1986 ш.).
23.35 — Кусновера эрсий музыка телевизионни фестиваль. 1-ра передача.
00.05 — ТСН.

II ПРОГРАММА

8.00 — lуйрийнара гимнастика.
8.15 — Никъ берий альманах.
8.35, 9.35 — уратеиЛтра ьК !
8.35, 9.35 — Литература. 9-гlа класс.
10.05 — lилма-довзийтара
9.05 — Итальянски мотт. фильмаш.
10.35, 11.35 — Астрономи. 11-гlа класс.
11.05 — Вай беш.
12.05 — «Порт» яха художественни фильм.
17.05 — Культура фонда. Республикански музыкальни училища благотворительни концерт (Юхагойтар).
18.20 — Информационно-публицистически программа.
19.00 — СССР Лакхехьарча Совета сессе. Перерыве (20.00) — Бийса даькъала хийла шун, бераш!

РАДИО

14 МАЙ, ОРШОТ

7.30 «Юртара вахар» (гlалгlай меттала).
7.45 Объявленеш.
7.55—8.00 Музыка. Хаоттам.
8.15 Передачай программа.
8.20—9.00 lуйрийнара концерт.
9.15 Рейса эффект (гlалгlай меттала).
9.30 — Халкъа тlахьожам болаш ба.
9.45 — 10.00 А. Дадашев. «Зойрбена хьаст». Романа тlара оагlош ,нохчий меттала).
15.30 Инструментальни ансамблеи Нохч - Гlалгlай радион телевиденеи солистийи концерт (нохчий меттала).
16.00—17.00 Информационно-музыкальни программа. Радиостудера духхьала еш йола трачсляци.
18.00 Керла хоамаш.
18.20—18.40 «Кагирхойи хан» (нохчий меттала).

САЛОlАЧА ДЕНОШКА

ШОАШТА, 12 МАЙ

В. И. Ленина цlерагlа майда. 18.00. Эстрадни оркестра концерт.

Салаlара йола городской центр «С. М. Кирова цlерагlа парк». 7.00. «Энтузиаст» яха футбольни клуб. 7.00. «Унахцlено» яха клуб. 8.00. Барзкъаш дахеи тегеи lомабу курсаш. 9.00. Болх беш я аттракционаш, берий городок. 20.00. Хроникально - документальни фильмаш дlахьокхаш хургда. 21.00. Дискотека.

«Машиностроитель» яха кинотеатр. 9.00. Книжкаш дезарий клуб. Книжкай выставка. Книжкаш хувцар.

В. И. Ленина цlерагlа ДК. 8.00. Барзкъаш дахеи тегеи lомабу курсаш. Машинаца аьхангах е таьх хlамаш lомабу курсаш. 12.00. «Цlагlара медсестра» яха курсаш. 15.00. «Бытера дизайн» яха курсаш. 16.00. Халкъа драматически театр. 17.00. Берий гитаристий кружок. 18.00. Балетни студи.

Н. К. Крупской цlерагlа ДК. 11.00. Технически творчества кружок. 14.00. Барзкъаш дахеи тегеи lомабу курсаш. 15.00. Машинаца художественни догамаш деш хlамаш тега lомабу курсаш. 18.00. «Унахцlено» яха клуб.

Химикий ДК. 17.00. «Городской беша локхаш я духовой оркестр» яхача духовой оркестра концерт 18.00. «Унахцlено» яха клуб.

Химикий ДК. 17.00. «Городской беша локхаш я духовой оркестр» яхача духовой оркестра концерт. 18.00. Камерни хор. 18.00. «Радуга» яха халкъа халхара коллектив. 19.00. «Лидер» яха спортклуб.

Просвещене болхлой Цlа. 10.00. «lалами вайи». «Вай Лаьттан кладовой». 12.00. «Доазол арахьарча фантастика кердараш» яха литературни обозрени. 14.00. «Чlоагlа, майра, кадай бараш» яха спортклуб. 16.00. Гитаристий ансамбль.

«Красный молот» яхача завода ДК. 13.00. Локхаш я эстрадни оркестр. 15.00. «Наш сад» яха клуб. 17.00. lарбий мотт lомабеш да тхо.

«Оргтехника» яхача объединене ДК. 12.00. Игротека. 13.00. Къонабарий цlей. 14.00. «Дебют» яха халхара коллектив.

М. Горьке цlерагlа клуб. 10.00. «Хозяюшка» яха клуб. 10.00. «Кружевница» яха клуб. 13.00. Макраме езараш хьех оаха. 13.00. «Теремок» яха клуб.

Хлебокомбината клуб. 9.00. «Говза кулгаш» яха клуб. 9.00. «Каратист» яха клуб. 11.00. «Топотушки» яха халхара группа. 17.00. Гитаристий ансамбль.

В. Маяковске цlерагlа клуб. 15.00. «Солнышко» яха клуб. 17.00. «Подружка» яха клуб.

«Сарко» яха бассейн. 17.00. «Икар» яха инвалидий спортивно - оздоровительни клуб.

ГНИ а ЧИГПИ а Дворец. 10.00. Баскетболагlа йола НГlАССР чемпионат.

Ростов-Баку яха трасса. 10.00. Велоспортагlа йола НГlАССР чемпионат.

КlИРАНДИ, 13 май

В. И. Ленина цlерагlа майда. 18.00. НГlАССР МВД духовой оркестр я локхаш.

Госфилармоне зал. 15.00. Берий халкъа филармоне концертни сезон дlакъовлар. Город Грознерча берий музыкальни школай дешархой концерт Нохч-Гlалгlай госфилармоне симфонически оркестраца цхьана.

Салаlара йола городской центр «С. М. Кирова цlерагlа парк». 7.00. «Энтузиаст» яха футбольни клуб. 7.00. «Унахцlено» яха клуб. 8.00 Барзкъаш дахеи тегеи lомабу клуб. 9.00. Болх беш я аттракционаш, берий городок. 20.00. Хроникально - документальни фильмаш дlахьокхар. 21.00. Дискотека.

«Машиностроитель» яха кинотеатр. 9.00. Книжкаш дезарий клуб. Книжкай выставка. Книжкаш хувцар.

Эпсарий цlа. 11.00. Филофонистий клуб. Грамзаписий коллекционераш вlашагlкхетар.

В. И. Ленина цlерагlа ДК. 8.00. Барзкъаш дахеи тегеи lомабу курсаш. 8.30. Машинаца аьхангах е таьх хlамаш е lомабу курсаш. 8.30. «Росинка» яха халхара ансамбль. 9.00. Балетни студи. «Улыбка» яха халкъа халхара ансамбль. 11.00. «Цlагlара медсестра» яха курсаш. 12.00. Бальни а диско а халхарий школа. 13.00. «Меридиан» яха халхара халкъа ансамбль. 15.00. «Бытера дизайн» яха курсаш». 19.00. «30 шерал тlехбаьннарашта» яха салаlара сайре.

Н. К. Крупске цlерагlа ДК. 9.00. Нохчий мотт lомабу оаха. 9.00. Технически творчества кружок. 9.00 Машинаца художественни хlамаш яга lомабу курсаш. 14.00. Барзкъаш дахеи тегеи lомабу курсаш. 14.30. «Къона краевед» яха клуб. 15.00. «Къона ленинец» яха берий кинотеатр. «Фу хов вайна lаламах?»

С. М. Кирова цlерагlа ДК. 9.00. «Говза кулгаш» яха клуб. 11.00. Игротека. 12.00. «Мультик» яха клуб. 18.00. «Унахцlено» яха клуб.

Химикий ДК. 10.00. Изостуди. 11.00. «Ориентир» яха клуб. 17.00. Хlанзарча халхара ансамбль. 18.00. «Лидер» яха спортклуб.

Просвещене болхлой Цlа. 10.00. Барзкъаш дахеи тегеи lомалу тхо. «Мода оагlонаш» яха беседа. 12.00. Хореографически кружоке хьех шо. 12.00. Английски мотт бувца lомалу тхо. 17.00. «Театральни и калейдоскоп» яха театр дезарий объединени.

Хоттам

Тахан Грознеи республикеи морхаш а йолаш, догlа а делхаш. малхбоалехьара секунде 5—10 метр чlоагlа мух а хьекхаш хилеи фегара температура республике 17—22, Грозне 19—20 градус йlовхал йолаш хилеи тарлу.

Кхоанеи ломмеи морхаш а йолаш, кхоана — юкъюкъе догlа а делхаш, тайп-тайпарча оагlонашкахьара секунде 3—7 метр чlоагlа мухь а хьекхаш хилеи фегара температура бийсана 3—8, дийнахьа 15—20 градус йlовхал йолаш хилеи тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364907. г. Грозный, Маяковске ул., 92. Телефонаш: редактора — 22-45-57; редактора заместитела — 22-85-07; бехктокхама секретара — 22-84-68; отделий: партийни вахара — 22-53-12. промышленностеи транспортеи — 22-75-81, 22-65-01; юрта боахама — 22-47-84, 22-90-66; культура — 22-64-75, 22-75-78; письмой — 22-85-64; машинописни бюро—22-89-51; корректорски — 22-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907. г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 22-45-57; заместителя редактора — 22-85-07; ответственного секретаря — 22-84-68; отделов: партийной жизни — 22-53-12, 22-54-04; промышленности и транспорта —22-75-81; 22-65-01; сельского хозяйства — 22-90-66; 22-47-84; культуры — 22-64-75; 22-75-78; писем — 22-85-64; машинописное бюро — 22-89-51; корректорская — 22-89-88.

Газет арадувл шинареи, ереи, шоаттеи деношка

СФ02117. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 1622.